

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Helyben: I kor. Vidéken: I kor. 50 fill. Egy óra. I kor. Negyedévre . . . 3 „ Negyedévre 4 „ 50 „		Feltöltő szerkesztő: HEGEDŰS LORÁNT. Kiadók és lap tulajdonosok: HOFFMANN és KRONOVITZ.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: DEBRECZEN, Piacz-utca 47. és 49. szám.
---	--	--	--

A debreczeni Tisza-nap.

Tisza István ünnepélyes fogadtatása. — A debreczeni munkapárt nagygyűlése. — Láng Lajos a III. kerület jelöltje. — Tisza István a helyzetről. — Ünnepi lakoma.

A debreceni nagy nap eseményei, melyeknek előkészületei a város egész közönségét ne csak az egynapos szenzációk iránt ébredő lázas kíváncsisággal töltötték el, hanem rendkívül fontos, valóban történelmi jelentőségű órák közeli voltának mély izgalmát is éreztették, — immár lejátszódtak. Debreczennek dicséretére válik, hogy ezek az események a város kiváló vendégéhez méltón alakultak ki s a maguk egészében ennek a tavaszi verőfényű s tavaszi lelkesedésű napnak oly monumentális fenségű emléket emeltek, mely mindenha impozáns hirdetője lesz a debreceni polgárság igaz és érett hazaszeretetének.

Nekünk, a nap krónikásainak, kiknek a kötelesség a történetek objektív regisztrálását parancsolja, most, mikor újra felidézzük az események egymásutánját, nehéz lírát nem írunk, hiszen a nagy nap lefolyása alatt egymást érték a hangulatosabbnál-hangulatosabb, színesebbnél-színesebb epizódok.

A lelkünket érő benyomások közül mindenesetre az a legfeledhetetlenebb és legmélyebb, mely Tisza István gróf beszéde nyomán támadt. Ez a komor, egyszerű külsejű férfi nemcsak hogy nem tartozik a hipnotizáló hangú, szavakkal zsonglörködő szónokok közé, de szinte gögösen és konokul hárit el magától minden olyan retorikai fogást, melynek alkalmazása hangulatot kelthet. Ezekben az „argumentum ad hominem“-ektől hangos időkben a nyugodt objektivitás fegyverét viszi harcba. Beszéde nyomán mégis az elragadtatás tapsai harsannak fel.

Mint minden, értelemre apelláló nagy szónoknak, neki is a tények rendkívül világos, áttekinthető beállításában van a főereje s abban, hogy a feltárt lehetőség-komplexumokból a legtisztább s legimponálóbb logikával tudja kimutatni az életképes és fejlődésre méltó mozzanatokot. Mig beszél, valami megnyugtató érzés szállja meg az embert, mintha valamely csalhatatlan reagens birtokában volnánk, mely precízen s rögtön értékelhető módon ad felvilágosítást a legbonyolultabb kérdésekben is.

Érdekes volt figyelemmel kísérni a tegnapi nagygyűlés közönségét, hogyan tört ki a hallgatóságból a tetszés hosszsan zugó moraja, amint a nagy szónok egy-egy csodás világosságu megállapítást befejezett, — mintha egyszerű kézmozdulata, melylyel szavait kísérte, egyszerre leplet rántott volna le eddig óvatosan s gondosan eltakargatott dolgokról . . .

Az ő értelemre való apellálása nem fagyos syllogismus-játék. Az ő ragyogó következtetés-láncainak olyan a hatása, mint ama volta-láncoknak, melyekben titkos és éltető áram lüktetése kering. A legnemesültebb és legmonumentálisabb emberi érzésnek: a hazaszeretetének áldásos melege árad felénk az ő okfejtéseiből s innen a mélyen érzett és feledhetetlen hatás, melyről a tegnapi nagygyűlés közönsége is tanúságot tett szünni nem akaró tapsaival s hosszan dörgő eljeneivel . . .

Debreczenben, a józan magyar okosság ősi városában, Tiszára, a józan magyar okosság elsőrangú apostolára csak a legteljesebb diadal várhatott. Ál-apos-

tolok, kiknek üres és sivár lelki pusztasága csak ígéretes, cifra, de szétfeszülő és szétfolyó delibábokat tudott elénk idézni, hatalmukba ejthették ideig-óráig a hortobágyi tájak delibábszerető lakóit, de a vasárnapi nagy nap lelkesedése új tanúság arról, hogy a munka józan magyar népét maradandóan csak a termékeny és mélyenszántó eszmék apostolai vezethetik.

Ha Debreczen népe, mely a nemzeti munka nagy igehirdetőjének szavait oly igaz megértéssel s forró lelkesedéssel fogadta, ezzel a megértéssel s lelkesedéssel végzi majd a meginduló hatalmas munka nehéz feladatainak teljesítését is, jogos bizalommal s büszke reménnyel várhatjuk Magyarországot jövődő nagyságával Debreczen hatalmas fejlődésének elkövetkezését is.

Az ut és a fogadtatás.

Tisza István gróf vasárnap reggel 7 órakor indult el Budapestről, a nyugati pályaudvarról. Kisérétében voltak az országos nemzeti munkapárt tagjai közül: Berzeviczy Albert v. b. t. i., volt kultuszminister, a M. Tud. Akadémia elnöke, Kiss Ernő dr., Rák Géza, Hegedűs Kálmán, László Mihály volt képviselők, Angyal József nyug. min. tanácsos, Lakatos Sándor, Pukovics Elemér, Balla Gyula nyug. min. tanácsos, Faragó János, a veszprémi munkapárt elnöke, Mártonffy Márton főigazgató, Mikolczy Imre nyug. min. tanácsos stb.

Az uton, több állomáson nagy ovációkban részesítette a közönség Tisza István grótot; különösen Szolnokon ünnepelték lelkesen. Az embereket egyes állomásokon alig lehetett visszatartani a vonattól, követelték, hogy mutassák meg nekik Tisza Istvánt,

Eredeti UNIKUM-DRILL vetőgép

Kizárólagos raktára: RÁHMER SÁNDORNÁL, Piacz-utca 26 (Nagytrafik udvar)

של פתח

Husvétí fűszerárunk

Tisztelettel tudatjuk, hogy üzletünkben az e célra elkülönített helyiségben szigorúan rituális felügyelet mellett a husvétí של פתח fűszerárunk eladását már megkezdettük. Minthogy cégünk az árak kőrségára, olcsóságára és jóságára a legtöbb garanciát nyújthatjuk, kérjük a nagyérdemű közönség s ízes megrendelését.

Tisztelettel

Gewürz és Klein

fűszernagykereskedők,

Debrecen, Városi bérpalota.

Interurban telefon 221.

Szombat és ünnepnapok zárva

akit, míg a vonat állott, folytonosan éjjezttek.

Püspökladányon Domahidy Elemér főispán, aki a reggeli gyorsvonattal utazott ki, várta Tiszát és vele együtt jött Debreczenig.

Talpon a város.

Korán reggel sűrű, nyüzsgő tömeg lepte el Debreczen főutcáját. Lázás, kipirult arccal, izgatottan vitatkozva kombinálták az emberek Tisza István fogadtatásának várható külsőségeiről. Milyen lesz ez a fogadtatás: méltó lesz-e ahhoz a kulturális névhez, melyet ez a város joggal arrogál magának, méltó lesz-e ahhoz a férfihoz, akinek látogatását, a rokonérzők és a gyűlölködők egyaránt nagyjelentőségű esemény gyanánt fogják föl, vagy sikerül-e féktelen elemeknek mocsokba fullasztani azt a magas hangulatot, melylyel eltelve várja Tisza István a város értelmiségének föl-emelően tulnyomó tábora. A nagyobbik része a vitatkozó társaságoknak eleve meg volt győződve róla, hogy itt minden ünneprontó szándék kudarcot vall, de tagadhatatlan, sokan voltak a aggodalmaskodók is, akik tisztában voltak annak az eshetőségnek a messze kiható következményeivel, ha a gyűlölködő szenvedélyeket nem sikerül a medrükben tartani. Egy értelmes arc földmives megjegyzése találon magyarázta ezeket a messze kiható következményeket:

— De hiszen, lóttek is akkor vagy ötven évre Debreczennek, ha itt Tiszának csak a hajszála is meggyőző.

Tíz óra tájban már alig lehetett járni az utcákon, mindenütt olyan nagy a csoportosulás. A rendőrség felvonul, itt is, ott is felhangzik egyik és másik rendőrkapitányának a vezénylése, hova mekkora rendőrcsoport álljon föl. Általában biznak a debreczeni nép józanságában, de abban is egyetértenek, hogy az óvatosság sohasem árt. Mindenki izgatottan várja, hogyan telnek a percek, s mindenki türelmetlen. A korzó szépei sorra kigyűlnek a levonulásra szánt utvoratra, szép hölgyek elegáns toalettjei vegyűlnek a politizáló férfiak sokasága közé, lányok, asszonyok szintén belemelegednek a Tisza-nap kimenetelének találatásába; tőlük nem kellett féltetni a nap szépségét: ők virággal a kezükben várták Tisza Istvánt.

Tizenegy órakor feltűnik egy kocsiban Rostás Istvánnak, az új főkapitányhelyettesnek alakja. Minden szem őt nézi és minden szem olvas az új főkapitányhelyettes arcából. Az arcisme szaktudorai, meg a kevésbé tudorainak is egy a vélemények, intelligens, megnyerő arc s a vonások páratlan hidegvér és erélyre következtetnek. És egy a vélemény abban is, hogy a debreczeni Tisza-nap külsőségei ehhez a férfihoz fognak tapadni. Az új főkapitányhelyettes most vizsgálják s ez a vizsga abban különbözik a többiétől, hogy itt nem a cenzorok adják föl a kérdéseket, hanem a vizsga kíváncsi közönségének — mondjuk így: — szeszélyei. Egy rövid óra s elválnak: igazuk van-e az arcisme tudorainak.

Még egy óra mulva érkezik a vonat, de a türelmetlen publikum már megindul az állomás-épület felé. Jókora érkeztek ki a pályaházba, de mégsem olyan korán, hogy odakünn már óriási közönséget ne találtak volna. Az indóház előtti Petőfi-teret, meg a parkot is roppant tömeg lepte el, nagyrészt a munkásság, mely Tisza ellen készül tüntetni, és nagyon sokan a rakoncátlan csirkefogók, akiket nem a tüntetés, hanem a zavarcsinálás terve tömörített össze. Hogy ez a terv csak terv maradjon, azon a kivonult csendőr-csapatok fáradoztak, akik a park korlátján innen amolyan rajvonalfélében állottak fel. Az állomás-épületben nem volt szükség nagyobb rendőri keszenlétre, itt a munkapártból alakult rendezőség gondoskodott a rendről.

Lelkes hangulatban várt itt a nemzeti munkapárt sokasága a budapesti gyorsvonat

érkezésére. Dél felé sorra érkeztek a peronra a párt kitűnőségei, Szilágyi Imre, Szávay Gyula, Komlóssy Dezső, Zádor Lajos, mind-egyiket harsány éljenzés köszönti. Eljöttek sokan a városi tanács tagjai közül is: Vecsey Imre, Magoss György dr., Körner Adolf, Szabó Kálmán, Vargha Elemér, meg mások is a városi tisztikarból. Az ősz podeszta nem jött el; ő nem tartozott ama kíváncsi függetlenségek közé, akik Tisza-látni és Tisza-hallani összeférhetőnek tartják a kuruc-elvekkel.

Pontban tizenkét órakor bevonul a közönség nagy része a másodosztályú váróterembe, ahol Kovács József dr., Freund Jenő dr., Balogh Géza dr. szorgoskodtak egy félkör alakú társaságban, amelyen belől a nagy ember lesz üdvözlendő. A félkör megalakul, Szilágyi Imre kiáll a középre és várja a vonatot. 12 óra 8 perc, itt van az érkezés ideje, de a vonat nincs itt. Mindenki az óráját nézi s a várakozók azal enyhítik türelmetlenségüket, hogy lelkesen kiáltoznak:

— Éljen Tisza István!

Tisza megérkezik.

Pár perc mulva ezernyi torok visszhangozza ezt az üdvözlést. A vonat megérkezik és Tisza István gróf Domahidy Elemér főispán oldalán, egetverő éljenzés és kalaplengetések közepette bevonul a másodosztályú váróterembe, ahol a közönség percekig tapsol és éljenez. Az ováció zajának elűtével Szilágyi Imre, az első kerület pártelnöke a következő beszéddel üdvözölte Tiszát:

— Nagyméltóságú gróf Tisza István ur! (Hosszantartó éljenzés és taps.) Szereztett vezérünk!

Akkor, amidőn ezen év február hó 20-án a nemzeti munkapárt (Élénk éljenzés) megalakult, azon az alakuló gyűlésen Nagyméltóságod által... (Hosszantartó éljenzés és taps.)

Itt a szónoknak meg kellett szakitania beszédét. A peronon rekedtek ugyanis most nyomultak be a váróterembe és hosszan, lelkesen éltették Tiszát; az éljenzés csillapultával Szilágyi Imre így folytatta:

— A nemzeti munkapártnak Budapestent tartott alakuló gyűlésén Nagyméltóságodnak igazán korszakot alkotó remek beszédében azt méltóztatott mondani, hogy az eddigi meddő és jelszavak körüli harcok lehetőleg félretételével a reformpolitika terére kell lépni és az alkotó politika terén kell a nemzet egész erejét egyesíteni és ebben a reformmunkában ki kell terjeszteni az állami és társadalmi életnek egész mezejére (Ugy van Ugy van! Élénk éljenzés.)

Ez volt az irányító jelszó Nagyméltóságod részéről. Erre az irányító jelszóra megmozdult az egész nemzet. (Ugy van! Ugy van!)

Ezt az irányító jelszót meghallották és nagy lelkesedéssel fogadták Debreczen szab. kir. város választópolgárai is, kik a városnak mind a három választókerületéből tömegesen sorakoztak azon zászló alá, amelyre egy díszes név van felírva (Élénk éljenzés), amely név a törhetetlen becsületességet, az okos és kitartó munkásságot és a komoly és igaz hazafiságot jelenti (Ugy van). Ez a név: a Gróf Tisza István neve (Hosszantartó éténk éljenzés és taps.)

Ma már Debreczen szab. kir. városának igazán intelligens polgáraiból egy nagy falanksz tömörült ezen zászló alá, amely falanksz egy igen tekintélyes és megtörhetetlen pártot képez (Ugy van!), amely párt a becsületes küzdelemre készen reméli, hogy ezt a zászlót diadalra is fogja juttatni. (Éljenzés.)

Ennek a pártnak a nevében és képviselőletében, ehez a párthoz tartozó választópolgárok nevében és képviselőletében, a debreczeni munkapárt nevében és képviselőletében üdvözlöm Nagyméltóságodat és üdvözlöm azon tisztelt urakat, kik a központi párt-

körből nagyméltóságodat elkísérték. (Élénk éljenzés.)

A debreczeni munkapártnak szívesen látott vendégeiként fogadjuk Nagyméltóságodat és kíséretét és igaz örömnünknek adunk kifejezést, hogy körünkben van szerencsénk tisztelhetni. Az isten hozta Nagyméltóságodat és kíséretét, (Éljenzés) kívánjuk, hogy ősi városunk falai között töltött időben jól érezzék magukat. Éljen gróf Tisza István és kísérete és éljen a nemzeti munkapárt.

Hosszan tartó éljenzés és taps követte az üdvözlő beszédet, melyre Tisza István gróf a következőképp válaszolt:

— Tisztelt uraim! Kétszerte kedves kötelességet teljesítetek, amidőn megtisztelő felhívásuknak engedve megjelenek körükben, hogy a felvilágosítás becsületes munkájából, az eszmék harcának becületes küzdeleméből részt kérjek az önök sorában. Kétszerte kellemes feladat ez rám nézve nemcsak azért, mert a kötelességteljesítés önmagában hordja jutalmát, de azért is, mert oly városban és oly társadalomban jelenek meg, amelyhez családi tradíciók, gyermekkori és ifjúkori édes emlékek és ha nem is a szorosán vett politikai, de egyéb irányban kifejtett közéleti munkásság számos becses számai fűznek évtizedek óta.

Most, midőn köszönetet mondok ezért a megtisztelő fogadtatásért, engedjék meg, hogy egy kéressel végezzem szavaimat. Ves-sék szigorú kritika alá az általam elmondandókat! ne hallgassanak kéresemre és tanácsomra, csak abban az esetben, ha annak helyességéről győződnek meg. És ha sikerült meggyőződnöm önöket az általam igaznak vélt politika helyes voltáról, aztán kövessék azt erős férfiaknak semmiféle akadályokkal nem törődő erős akaratával. Ezt kívánja a haza érdeke mindnyájunktól. Még egyszer köszönöm a szíves fogadtatást.

A viharos tetszéssel fogadott beszéd után Tisza István gróf Szilágyi Imre oldalán a roppant közönségtől kísérve elhagyta az állomás-épületét. A bevonulás gyönyörű rendben történt meg. Végh Gyula főkapitány ült az első kocsiban, ezt követte egy díszes négyesfogat, melyben Tisza István gróf és Szilágyi Imre foglalnak helyet, a harmadik kocsiban Domahidy Elemér főispán és Berzeviczy Albert volt kultuszminiszter, a M. Tud. Akadémia elnöke hajtatattak, azután következett a rengeteg kocsisor. Petőfi-terén elhelyezkedett tömegből hallatszott néhány abeug-kiáltás, de ezt igazán senkisémet vette zokon. Az Erzsébet utca szájánál egy pöttömnyi inas-kölyök rohant Tisza kocsija után, tojással a kezében; el is dobta a tojást, de csak az ut követetét mocskolta be vele. A Piac-utcaon végig lelkesen éljeneztek Tiszát s a korzó hölgyei virágokat szórtak feléje; Tisza mosolyogva, kalap-emeléssel köszöntö meg a hölgyek ovációját. A Bika-szállóba érve, Tisza fölment szobájába, majd az étterembe ment, ahol a vele jött fővárosi vendégekkel és a debreceni párt vezetőségének tagjaival szűk-körü ebédhez ült.

Az intéző bizottság ülése.

Ebéd után a Debreczen város II. kerületéhez tartozó Balmazújváros nemzeti munkapártjának 90 tagu küldöttsége tisztelt gróf Domahidy Elemér főispánnál, aki Tisza István gróf jelenlétében fogadta a balmazújvárosiakat. A küldöttségnek Gál József bankigazgató volt a szónoka, aki elmondta, hogy a vezér szavainak meghallgatása végett jöttek Debreczenbe. Domahidy főispán és Tisza István gróf szívélyes szavakban mondtak köszönetet a tiszteltgőknek.

Két órakor a debreczeni nemzeti munkapárt intéző bizottsága Szávay

Weisz Adolf posztó kereskedése ideiglenesen a főtözsdével szemben — levő bódében. —

Gyula elnöklete alatt ülést tartott, amelyen a párt belső ügyeit vitatták meg. Az ülésen egyhangulag elhatározták, hogy *Láng Lajos v. b. t. t., egyetemi tanárt, a volt kultuszminisztert kéri fel Debreczen város III. kerületének képviselőjelöltjéül* és főként *Jászi Viktor* drt, a párt főtitkárát, hogy az intéző bizottságnak ezt a határozatát terjessze a délutáni nagygyűlés elé szankcionálás végett. A másik két kerület jelöltje dolgában a napokban hozza meg javaslatát az intéző bizottság.

A munkapárt nagygyűlése

A nemzeti munkapártnak délután 3 órára hirdetett nagygyűlése minden várakozást fölülmuló látogatottság mellett és végéig az elképzelhető legnagyobb lelkesedés közepette folyt le. A nagygyűlés helyiségébe, a Bika-szálló dísztermébe való beépés nem volt belépőjegy vagy igazolvány felmutatásához kötve s így aki akart, bemehetett oda. Talán ez volt az oka, hogy Tisza beszédében egy-két közbeszólás történt, amely bár egy csopót sem volt agresszív hangú, a rendezőség óvatosságától eltávolította a közbeszólót.

A díszterem már fél 3 órakor annyira megtelt közönséggel, hogy akik később jöttek, a folyosóra szorultak. A páholyokat előkelő hölgyek számára tartották fenn.

Az elnök megnyitója.

Jóval a kitűzött idő előtt, háromnegyed 3 órakor nyitotta meg a nagygyűlést *Komlóssy Dezső* kerületi pártelnök a következő lelkes beszéddel:

Tisztelt választó polgárok, mélyen tisztelt közönség!

Alig néhány hete, hogy elhangzott a hívő szózat, melyre megmozdultak a lekek, felébredtek, felocsudtak dermet volukból.

Megalakítottuk mi is itt Debreczenben a nemzeti munkapártot, társaink, az eddig elhagyottak, szokatián nagy számmal csoportosultak körénk, belátva, hogy az eddig téves rendszerrel szakítva, komoly munkához kell látni, Ime, sorainkban olyan választópolgártársainkat is láunk és pedig igen szép számmal, akik eddig máa zászló alatt küzdöttek, de megelégték a számos, bőven tett, de b nem vártot ígéreteket s most eljottek, hogy a valóra váhatok, elérhetők politikájában ők is részt vegyenek.

Ma azért gyűltünk össze, hogy egy lépést tegyünk ismét előre. A nemzet nagy energiája a közel jövőben parlamenti választásoknál jut kifejezésre. Ebből vesszük ki részünket mi is, kibontjuk a zászlót, melyet diadalra vinni törekszünk: meg vagyunk győződve: teljes eredménnyel.

Működésünkben nagy és örvendetes támogatást nyertünk. Megjelentek köztünk az országos párt legelőkelőbb tagjai, élükön a Magyar Tudományos Akadémia elnökeivel, *Berzeviczy Albert* és közöttük van szerett vezérünk gróf *Tisza István*. Az ő itti létük maga biztos sikerre nyújt kilátást. Saivem teljes melegevel üdvözölöm őket s a debreczeni nemzeti munkapárt nagygyűlését e. ennel megnyitom.

Mielőtt ilusztris vendégeink beszédeit meghallgatnók, *Jászi Viktor* dr. főtitkár ur előterjeszti az intéző bizottság javaslatát.

Láng Lajos, a III. kerület jelöltje.

Jászi Viktor dr., a párt főtitkára ékes beszéd kíséretében ismertette ezután az intéző bizottság ma délutáni értekezletének eredményét. Közölte a nagygyűléssel, hogy az intéző bizottság a harmadik kerület érdekeinek gondos mérlegelése után arra a megállapodásra jutott, hogy a kerület jelöltjéjét *Láng Lajos* dr. egyetemi tanár, volt

kereskedelmi miniszternek ajánlja föl s ilyen irányu javaslatot terjeszt a nagygyűlés elé. A másik két kerület jelöltje dolgában még folynak a tárgyalások és remélhetően e két kerületre nevezve is a közel napokban konkrét javaslat lesz előterjeszthető.

A nagygyűlés viharos éljenzés és tapsok közben fogadta el az intéző bizottság javaslatát és *Jászi Viktor* dr. indítványára a következő táviratban értesítette *Láng Lajost* a jelölésről:

Láng Lajos egyetemi tanár urnak
Budapest.

A debreczeni nemzeti munkapárt ma gróf *Tisza István* és *Berzeviczy Albert* részvételével tartott nagygyűlésén óriási lelkesedéssel jelölte *Nagy-méltóságodat* a harmadik választó kerületben, ez alkalomból lelkesedéssel üdvözli, törhetetlen bizalmáról biztosítja.

Komlóssy Dezső elnök.

Berzeviczy Albert beszéde.

Berzeviczy Albert dr.: Mélyen tisztelt pártgyűlés! Az a politikai fordulat, amelyet az utábi négy év tapasztalatai érleltek meg, engem is úgy, mint több régi elvbarátomat, köztük mint legkitünőbbet, gróf *Tisza Istvánt* (élénk éljenzés), a kötelességérzet erejével arra indított, hogy a politikai téren, amelytől éveken át teljesen távol tartottam magamat, ismét megpróbáljam szerény erőmmel érvényesítenem, abban a mosj meginduló küzdelemben, amelyben a nemzeti munkapárt elveinek hirdetésére óhajtok vállalkozni. (Halljuk, halljuk!)

A legújabb politikai fordulatot a legutóbbi négy év eseményei, tapasztalatai érlelték meg. Megértették azok a tapasztalások, amelyek a nemzetet bizonyos tekintetben kiábrándították, de éppen ezen kiábrándulás következtében képessé tették arra, hogy elfogulatlan szemmel lássa és elfogulatlan elmével itélje meg a multakat, a történeteket és elfogulatlan szemmel és elmével vegye tekintetbe a jövőben követendő utat és a jövőben kitűzendő célt. A nemzetnek ez az elfogulatlansága ma már lehetővé teszi felismerését annak, hogy téves utra lépett, a mikor ezeltől 5 évvel a választások alkalmával oly sujtó ítéletet hozott az akkori kormányzat és az akkorig uralkodott szabadelvű párt felett.

T. Uram! Az utóbbi napokban hallottam a sajtóban és politikai nyilatkozatokban heves tiltakozást az ellen a felfogás ellen, mint hogyha a nemzet tévutra lett volna vezetve akkor, amikor öt évvel ezelőtt azt a kemény sujtó ítéletet, amely oly sokakat a politikai élettől való visszavonulásra készítetett, meghozta. Nézzünk a szemébe ennek a tiltakozásnak.

Azt az ítéletet, amely az öt év előtti választásokban megnyilatkozott, főképp három vád alapján hozta a nemzet. Az egyik vád az volt, hogy a megelőző kormányzat, a szabadelvű kormányzat 30 éven át egyebet sem tett, mint elárulta a nemzet jogait és érdekeit és oly kormányzatot folytatott, amely láncolata volt a visszaéléseknek és a korrupciónak. A másik vád az volt, hogy a nemzetnek addigi államférfiai, addigi vezető kormányzata nem voltak képesek megvalósítani a nemzet leghőbb követelményeit, különösen a közjogi téren, különösen a hadsereg terén. És uraim, jól emlékszünk arra, hogy azok a követelmények akkor nem vonatkoztak csupán a századnyelvre, amelyre legújában redukálódott a koalíció mérsékeltbb elemei részéről, hanem azok a követelmények kiterjeszkedtek a magyar vezényszóra, a magyar szolgálati nyelvre, amely nélkül amint akkor hirdették, nincs alku, nincs megegyezés és nincs béke. (Ugy van!) És mi volt a harmadik vád? Az, hogy a szabadelvű párt és az abból alakult kormány

megkísérelte a szólásszabadság letörését a házszabályok revíziója által, megkísérelte lehetetlenné tevését annak az obstrukciónak, amely, mint akkor hirdettek, nemzeti jogaink, nemzeti függetlenségünk, alkotmányunk leg-erősebb biztositéka. Hát t. uraim, ezekre a vádakra hamarosan rácafoltak az események. Ezeket megcafolták magának a koalíciónak tényei. (Ugy van!)

Vegyük csak sorra szemügyre ezeket a vádakát. Hát nem láttuk, hogy annak az elmúlt szabadelvű párti korszaknak, ama korszak minden epochájának vezető államférfiai, miniszterei a koalíciós kormányzatban részint mint miniszterek, részint mint pártvezető férfiak helyét foglaltak, fontos szerepeket vittek, közelismerésben résztültek. Hát uraim lehetséges az, hogy egy ilyen korrump korszaknak és kormányzati rendszernek képviselői abban a kormányban, amely azt korrump rendszernek hirdette, ily pozíciókat foglaljanak el? (Igaz! Ugy van!) Ime tehát a koalíció maga rácafolott arra, hogy a szabadelvű kormányzat nem lehetett oly egészen korrump, oly egészen rossz, mint a minőnek hirdették.

Ott van a másik vád: a katonai követelmények. Mi visszavonultunk, a koalíció gyakorolta a teljes hatalmat, a koalíció vezetői lettek a király tanácsosai. És mit tettek azok az urak? Kénytelenek voltak nemcsak kormányra léptükkor lemondani e követelés teljesítéséről, de egész idő alatt, amikor a kormányzati hatalmat gyakorolták, azokból semmit sem valósítottak meg. (Ugy van!) Sőt aki emlékeztetni merete őket azokra a követelményekre, az nyomban konkolyhintő ármánykodó és ünneprontó hírébe került. (Ugy van!) Ime tehát ők maguk bizonyították be, hogy nem is voltak olyan rossz hazafiak azok, hogy oly követelményeket, a melyekről a 67-es kiegyezés létesítői nem is álmodoztak, de a minőket a koalíció vezérférfiai követeltek, megvalósítani nem tudtak.

És végül a házszabályok revíziója. Mi volt a koalíció első gondja? mint magát a törpe horvát kisebbség obstrukciójával szemben látta, revideálta a házszabályokat, megcsinálta a házszabályok szigorítását, amely revíziója a házszabályoknak, megengedem, hogy kevésbé jó, kevésbé teljes, kevésbé logikus volt, mint a mit mi terveztünk, de szigor dolgában nem maradt megette annak, ami miatt a szabadelvű pártot hazaárulónak bélyegezték. (Ugy van! Lelkes éljenzés és taps.)

Ime, t. Uram, ezek a tények, a koalíciónak tényei eléggé bizonyítják, hogy a nemzetnek ezelőtt öt évvel az addigi kormányzat felett hozott ítélete téves alapon nyugodott, hogy a nemzet akkor téves utra volt vezetve és hogy nekünk ma nem is szükséges appellálnunk a jobban informált nemzetre, mert a nemzet újában a mi appellatánk nélkül itélt, látván a történeteket és a nemzet mintegy ösztönszerű bizalommal fordul vissza azokhoz a férfiakhoz, akiket kevésbé ezelőtt hazaárulónak bélyegzett meg. (Ugy van! Ugy van! Hosszas taps.)

Mi, t. Uram, nem akarjuk egyszerűen restaurálni a régi pártkereteket, nem akarjuk egyszerűen a hatalomba beültetni a régi embereket. Mi készséggel fogunk kezét mindenkivel, aki velünk egyetért arra nézve, hogy az első feladat megrendült alkotmányos életünket a maga szilárd medrébe visszaterelni a király és nemzet közötti bizalmat és egyetértést ismét helyreállítani, munkálkodás útján a fejlődés, a felvirágzás útjára lépni.

Ezeket a célokat tüzte maga elé a nemzeti munkapártja. A nemzeti munkapártja egy oly férfit tisztel vezéréként: a jelenlegi miniszterelnök urat, akihez jellemisztaságra, önzetlenül önfeláldozó hazafiságra nézve fogható kevés van Magyarországon. Teljes bizalommal követhetjük őt, annál nagyobb bizalommal, mert vele teljes egyetértésben a nemzeti munkapártban működik egy oly férfi, aki-nek neve el nem hangozhatik itt, *Debreczen* intelligens közönsége előtt anélkül, hogy lel-

Vizezetéki, központifutési és Benoid gázvilágítási telepeket legtükéletesebben és legolcsóbb kivitelben mérnöki felügyelet mellett készít: **DEBRECZEN, Piacz-utca 77. Telefon 445.**

KLÁR ANDOR műszaki osztálya

Egy évi jótállás, díjmentes felügyelet

Főszereplő:

Okoniusz Antal.

kesedést ne keltene: *gróf Tisza István!* (Hosszas élénk tetszés, éljenzés és taps.)

Szerencsésnek vallom magamat, hogy mélyen tisztelt barátom társaságában idejöhettek, ezen az alakuló gyűlésen jelen lehetek, amely a debreczeni nemzeti munkapárt szervezkedését mondja ki, amely debreczeni nemzeti munkapártban már jelölésről is gondoskodnak és az egyik kerületben oly kitűnő férfiut mint *Láng Lajost* jelölte. Lelkem egész melegével üdvözlöm Debreczen nemzeti munkapártját. (Hosszas élénk tetszés, éljenzés és taps.)

Komlóssy Dezső elnök felkéri *Tisza István* grófot, a nemzeti munkapárt céljainak, törekvéseinek megismertetésére.

Ujból kitűnő hosszas éljenzés és taps fogadta *Tisza István* grófot, aki az ovációk csillapultáival a következő beszédet mondotta el:

Tisza István beszéde.

Tisztelt Uraim! (Halljuk! Halljuk!) Ne kívánják tőlem, hogy hosszasabb, részletesebb magyarázatokkal próbáljam a mi vállalkozásunknak jogosultságát igazolni. Igazolják ezt a közelmúltunk mindnyájunk előtt ismeretes eseményei. Hiszen tisztelt uraim, tudjuk azt mindnyájan, hogy amikor a nemzetet elementáris erővel ragadták magukkal azok a jelszavak, azok a követelések és ma talán mondhatjuk, azok az illúziók, (igaz! ugy van!) amelyekkel hasztalan próbáltunk mi, barátainkkal együtt megküzdeni, amikor mondom ezen jelszavak és illúziók elemi erővel ragadták tova a nemzetet és azon keresztül törve, becstületes hazafiak aggódó lelke által elibük állított korlátokon, érvényesülésre jutott, akkor mi félreállottunk ennek az érvényesülésnek az útjából. Mi nem akartunk nehézséget állítani a nemzet elé, hogy próbálja megvalósítani azokat a törekvéseket, azokat az óhajlásokat, azokat a kívánalmakat, amelyekért lelkesíteni tudtak. Sőt tovább megyek. A mikor ezen kísérletek útjába nehézségek gördültek, amidőn akadózni kezdett a koalíciós kormányzat kereke, többen voltunk — nem magam voltam csak — akik egész erőnk megfeszítésével igyekeztünk elhárítani az utból az akadályokat, (Igaz! Ugy van! Éljenzés!) akik becstületesen közreműködtek abban, hogy megvalósíthassa a koalíciós kormányzat azt, aminek elérésére tűzbe vitte a nemzetet.

És csak amidőn hosszú válságok eredménytelen kísérletei után kétségtelemmé vált, hogy a megkezdett uton lehetetlen a nemzetnek tovább haladnia, amidőn a koalíciót vezető hazafiak ismét és ismét, mondhatnám, görcsös erőfeszítést tettek, hogy utódokat kapjanak, akiknek átadassák az ország kormányzását és amidőn végre az ő kezükben, nem az ő jóakarattól függő körülmények miatt, de az ő kezükben oly lehetetlen helyzetbe jutott az ország kormányzata, amely már a mindennapi megélhetést sem biztosította a nemzet alkotmányos gépezete számára, csak akkor láttuk elkövetkezettnek az időt arra, hogy most már az általunk helyesnek tartott uton, a mi meggyőződéseink, a mi elveink követése mellett hívjuk fel a bajok leküzdésére, a veszélyek elhárítására, az ország megmentésére a nemzetet. (Igaz! Ugy van!) S tisztelt uraim, ezek után az előzmények után azt hiszem, elvárhatjuk azoktól a magyar hazafiaktól is, akik nem mindenben osztoznak a mi nézeteinkben. (Egy hang. A választójogban! *Ki vele! Ki vele!* Zaj. Halljuk! Halljuk! akik nem mindenben vannak egy nézeten velünk, elvárhatjuk azoktól a magyar hazafiaktól is, hogy ha megküzdik is velünk eltérő nézeteiknek tisztességes harcát, de meggyőződésünk tisztaságát, hazafiságunknak őnzetlenségét, törekvéseinknek becstületes voltát ne vonják többé kétségbe. (Helyeslés.)

(Kritika a Justh párttól.)

És tisztelt uraim, amennyire egyfelől lélekemelő látvány rám nézve s mint ma-

gyar ember, aki eleget aggódtam azon pusztulás láttára, amelyet ebben a szerencsétlen országban okozott a pártszennvedély rombolása, amennyire — (mondom,) felemelő volt rám nézve és felemelő ránk nézve azt látni, hogy ma tényleg a választási küzdelem kevés kivétellel olyan objektív, olyan egymás meggyőződését tisztelő, olyan lovas hangon folyik amilyenre régóta nem volt példa a magyar nemzet történetében, annyira sajnálom azt, hogy épen Debreczen városában, épen ebben a városban, amely az igaz, töről metszett, bamisitatlan becstületes magyar gondolkodásnak, magyar érzésnek legtisztább mentővára volt, hogy épen ebben a városban olyan ellenféllel kell megküzdeni . . .

Valaki közbeszól. *A nép!*

Felkiáltások: Ki vele!

Többen az asztalokra és székekre állanak és a közbekiáltó felé tekintenek. Egyesek ezt kiáltják: *Ki vele! Ki kell dojni!* Mások csitítgatnak: *Nem szabad bántani! Nem szabad botránnyal csinálni!* Zaj. Halljuk! Halljuk! Egyszerre csak elkiáltja magát valaki: *Eljen gróf Tisza István!* Erre az egész közönség lelkesen éljenzi Tiszát és helyre áll a csend és *Tisza* folytatja beszédét:

Tisztelt uraim! Én azt kérem az uraktól, hogy egyelőre még hagyjuk békében azt a mi tisztelt polgártársunkat. (Élénk derűtség és éljenzés.) Az én tisztelt polgártársam az mondja, hogy: *a nép.* Hát kérem én nem vagyok a nép, de az én tisztelt polgártársam sem a nép. (Ugy van! Éljenzés és taps.) Én egy szerény, igénytelen tagja vagyok a népnek. (Élénk éljenzés.) Az én tisztelt polgártársam talán egy kevésbé szerény, és talán kevésbé igénytelen tagja. (Zajos derűtség, éljenzés és taps.) Én egész tisztelettel arra kérem az én tisztelt polgártársamat . . . *Felkiáltások:* Künn van! Élénk derűtség.) Ha künn van, hát sajnálom, de nem tehetek róla. Ha benn volna, akkor arra kérném, hogy helyezkedjünk egyelőre a jogegyenlőség talajára és bizzuk a népre, hogy majd a választások alkalmával nyilvánítsa az ő akaratát. (Helyeslés.)

T. uraim! Engedjék meg, hogy ezután az inkább humoros intermezzó után felvegyem előadásom fonalát. Én, mondom, sajnálattal, konstátálom, hogy épen Debreczen városában az ellenzéknek azzal az árnyalatával kell megküzdenünk, amelyik még ma is a régi szennvedélyeknek idejét mult, belső jogosultságát, belső életképességét elvesztett frazeológiáját használja fel, amelyik még ma is ellenfeleinek kisebbsítésében, ellenfelei hazafiságának kétségbevonásában látja a siker elérésére vezető eszközöket. (Ugy van!)

Nagyon örülnék, ha ilyen ellenfelekkel nem kellene foglalkoznom; de hát az ember nem választhatja meg tetszés szerint ellenfeleit és ezért méltóztassanak nekem megengedni, hogy lehetőleg tartózkodva az epithetonoktól, mert nem szeretek más epithetonokat használni, mint aminők illenek a tárgyhöz, ezuttal pedig a tárgyhöz illő epithetonok használatától műveltségem tart vissza (Éljenzés.) — foglalkozom ennek a pártnak magatartásával és álláspontjával is.

(A bank-kérdés.)

T. uraim! Az a párt, amely *Justh* Gyulának vezerségét ismeri el és amelylyen Debreczenben meg kell küzdenünk, függetlenségi pártnak nevezi magát. (Egy hang: *Eljen Justh!* Halljuk! Halljuk!)

Tisztelettel kérdelem, *mi jogon nevezi magát függetlenséginek ez a párt,* ha csak nem azon a jogon, hogy mindenféle közjogi törekvéstől teljesen függetlenítette magát? (Hosszas, élénk tetszés, éljenzés és taps.)

E pártnak közgazdasági programjában a külön magyar bank szerepel. Hiszen

nem akarok elcsépelte dolgokat ismételni. Ez a kérdés a függetlenség szempontjából egyáltalán közömbös. (Ugy van!) Mert hiszen aziránt nincs Magyarországon véleménykülönbség, hogy Magyarország független állam abban a tekintetben, hogy a vámügyet, a bankügyet szabadon, saját legjobb meggyőződése szerint, saját érdekeinek tekintetbevételével határozhatja el. Ha ezt bárki kétségbe vonná, akkor igenis, ezzel szemben függetlenségi irányzat volna a magyar nemzet jogának megvédése. De ezt soha senki kétségbe nem vonta, hanem igenis, mi, akik elismerjük, és megvédjük Magyarországnak a külön bankhoz való jogát, közgazdasági érvek egész tárházával állítjuk oda azt az állítást, hogy a külön bank felállítása megrágitja a kamatlábat (Ugy van!) hogy az, aki megrágitja a kamatlábat, szegényebbé teszi ezt az országot (Ugy van!), hogy az, aki szegényebbé teszi ezt az országot, távolabb viszi a függetlenségtől. (Ugy van!) Ez a mi álláspontunk. Erről az állásponttól hirdetjük mi azt, hogy a külön bank felállítása nem előny, de hátrány a nemzet függetlensége szempontjából. (Ugy van! Egy hang: *Nem áll!*) Aki ezt kétségbe vonja: cáfolja meg állításomat. Cáfolja meg, hogy a külön bank drágábbá teszi a kamatlábat, vagy cáfolja meg azt, hogy a drágább kamatláb szegényebbé teszi az országot, vagy cáfolja meg azt, hogy a szegényebb nemzet kevésbé képes megvédeni függetlenségét, mint a gazdag. (Ugy van!) De ha egyiket sem cáfolja meg és ahelyett, hogy komoly érvekhez fordulna, ahelyett, hogy bonckés alá venné és alaptalanoknak mutatná ki állításainkat: ha ehelyett a mi hazafiságunkat támadja meg, akkor engedelmet kérek, teljes joggal mondhatom azt, hogy ezeknek az uraknak a sértő személyeskedése az ő szellemi sivárságukat, az ő szellemi szegénységüket mutatja. (Ugy van! Zajos tetszés, helyeslés, éljenzés és taps.)

(A katonai kérdés.)

A katonai kérdésről a *Justh*-párttal kapcsolatban, ugyebár, felesleges beszélni. Az én mélyen tisztelt barátom, *Berzevics Albert*, abban az igen szép felszólalásban, amelyet most hallottunk tőle (Éljenzés), azt mondotta, hogy tőlünk a koalíció mérsékeltebb árnyalatát csak a századszolgálati nyelv választja el a katonai kérdések tekintetében. Ez tökéletesen igaz. Csakhogy én hozzáteszem azt, hogy igenis, a mérsékeltebb árnyalatot csak ez választja el, a radikális árnyalatot pedig semmiféle választja el. (Derűtség.)

(A választójog.)

Hanem igenis, elválasztja mitőlünk a *Justh*-pártot a magyar politikai kérdéseknek egész nagy rendszere és hálózata. Elválasztja az ő maguktartása a választói jog kérdésében. Mert, engedelmet kérek, a választói jog kérdésében lehet különbség magyar ember és magyar ember felfogása között és van is különbség. Elvbarátaim között is vannak olyanok, a kikkel e kérdés minden részletére nézve nem értek egyet. De abban azután *Justh* Gyulát és barátait kivéve minden magyar ember egyetért, hogy a választói reform csak a magyar nemzeti szempontoknak és a magyar intelligencia jogosult befolyásának megvédése, megóvása mellett alkotható meg. (Élénk tetszés, helyeslés, éljenzés és taps.)

S ha azt keressük, hogy ki ért egyet *Justh* Gyulával és pártjával ebben a kérdésben, akkor ne magyar tényezőket keressünk, ne keressük a magyar királyt sem. (Ugy van.)

T. uraim! Először is nem tartom helyes dolognak azt, hogy ebbe a kérdésbe is a magyar király személyét minduntalan belekeverjék. A mi speciális viszonyaink mellett, ott, a hol a mi királyunk egyuttal a velünk szövetségben álló másik állam császára is, óvhatatlan és lehetetlen elkertülni

Megnyílt Fehér J. új butornagyáruháza Feltűnő olcsó árak. Hunyadi-utca 17.

azt, hogy egyes közös kérdéseknél utalás ne történjék a magyar király meggyőződésére és állásfoglalására is. De belpolitikai kérdésekbe nem szabad a koronát belekeverni. És hogy itt mennyire jogosulatlan és helytelen dolog a magyar nemzet elé úgy odaállítani az ő királyát, mintha a választói jog terén a nemzeti érdekeket kellő tekintetbe nem vevő megoldás mellett exponálná magát, arra fénylő bizonyosságul szolgál az, hogy ő Felseje hozzájárult az Andrássy Gyula-féle törvényjavaslathoz.

Nem akarok most erről a törvényjavaslattól beszélni. Nem akarok a pluralitás kérdéséről sem beszélni. Mellette is, ellene is számos érvet lehetne felhozni. Annak idején, a mikor rákerül a sor, meg kell, hogy vitassuk ezeket a kérdéseket. Most csak egy dologra akarok ráutalni. Akárhogy gondolkozzék valaki a pluralitás kérdéséről: az a tény, hogy ő Felseje hozzájárult egy pluralitások törvényjavaslathoz, az a tény ékesen szóló bizonyosság a mellett, hogy a magyar király is meg akarja védeni a magyar nemzeti szempontot. (Élénk éljenzés. Élénk felkiáltások: Éljen a király!)

Ha a választói jog kérdésében Justh Gyulának vannak is szövetségesei Bécsben, azok nem a magyar király környezetében vannak, hanem azokban a magyarfaló osztrák körökben (Felkiáltások: Abcug!) a melyek, igenis, a választói jognak egy ultraradikális megoldását a magyar nemzet megfojtására tervezik. (Ugy van! Élénk éljenzés és taps.)

(Justhék szövetségesei.)

És ha vannak szövetségesei Justh Gyulának itt benn az országban, azok a nem magyarjku honpolgártársainknak azon leg-harciasabb, legmegbizhatatlanabb, leggyanusabb magatartásu elemeinek találhatók, a kiknek egész nacionalista agitatorius működése addig, a míg ebben Justh Gyula újabb példával nem ment előre, pártkülönbség nélkül szemben találta magával az egész magyar nemzetet. (Ugy van!)

A választói jog kérdésében elfoglalt ezen álláspontnak természetes következménye az, hogy azután a lelkeknek ez a rokonérzése kihat a politikai élet egyéb tereire is s a magát legradikálisabbnak, legkurcabbnak feltüntető magyar párt erkölcstelen szövetségre lép a magyar nemzet esküdt elenségeivel. (Ugy van! Hosszas, élénk tetszés, éljenzés és taps.)

Áthidalhatatlan úrt von közénk és Justh Gyuláék közé az ő maguktartása a nemzetiségi kérdésben is, (Ugy van!) az ő erkölcstelen szövetségük a legmagyartalanabb, a leghazafiatlanabb, a leggyanusabb magatartásu nemzetiségi elemekkel. (Igaz! Ugy van!)

(A parlament munkaképessége.)

És kell, hogy áthidalhatatlan úrt vonjon közénk Justh Gyuláéknak magatartása a magyar parlament munkaképességének, becsületének, szepültelen jó hírnevének nagy kérdésében is, (Ugy van!) ami pedig a mi nemzeti létünk palladiuma. Hiszen, ha becses a parlament minden szabadságszerető nemzetre nézve, mert a békés, alkotmányos, szabad fejlődésnek természetes útja a parlament működésén keresztül vezet, minálunk százszorta fontosabb ez a kérdés, mint bárhol másutt a világon, mert ez nálunk nemcsak az alkotmányosság, nem csak a szabadság, nem csak a felvilágosodás, de a nemzeti lét és nemlét kérdése. (Ugy van! Zajos helyeslés és taps.) Az, aki a magyar parlamentet munkaképességében, becsületében, tekintélyében, jó hírnevében támadja meg, az életgyökerét vágja keresztül a magyar nemzeti létnek. És ha gondtal, aggodalommal és kárhózzatással kellett látnunk Justh Gyuláék magatartását a parlament munkaképességének kérdésében, ha lehetetlen volt meg nem botránkozunk a felett, hogy ők már a koalíciós kormány számára lehetlenné tették az indennitás kieszközlését is,

ha lehetetlen volt gondtellen nem látni azt, hogy mostani működésükben is nyíltan és cinikusan hirdetik, hogy ők a jövő parlamentet is munkaképtelenné fogják tenni, (Felkiáltások: Ez az!) ha csak meg nem alkuszunk velük: hát mindez semmi sem ahhoz a gonosz és gyáva merényletkez képest, (Ugy van!) a melyet márczius 21-én, a most már feloszlatott képviselőház utolsó gyűlésén elkövettek. (Ugy van! Helyeslés!)

T. uraim! Nem kívánok erről a disztelen és dicstelen témáról hosszasan beszélni, de egy pár dolgot, még ha keztyűs kézzel kell is hozzányulnunk, kénytelen vagyok konstatálni.

(A gyáva merénylők)

Konstatálom mindenekelőtt azt, hogy az a miniszterelnök (Élénk felkiáltások: Éljen Khuen!) a ki ott megjelent, tette ezt azért, hogy kötelességét teljesítse. (Ugy van!) Nem egy többség élén, nem a parlament nagyobb pártjának támogatása mellett jelent meg; mint védtelen, izolált ember volt ott, aki közönyös vagy ellenséges tömegekkel kellett, hogy szembe nézzen, mert kötelessége úgy parancsolta. (Ugy van!) És azt az orvítamadást, a melyet ellene intéztek, nem a többségre támaszkodó hatalmas vezér ellen, hanem az izolált egyes ember ellen intézte egy gyáva tömeg. (Ugy van! Zajos helyeslés.)

Akadnak még ma is naiv lelkek, akik magyar virtust látnak talán ebben a támadásban. (Felkiáltások: Sajnos!) Én csak egyet kérek tőlük: Vegyék figyelembe azt a tény, amely a tanuvallomásokból és az eset leírásából — az összes lapokat méltóztassék át-olvasni — kétségtelenül kidomborodik. Azok, akik mentegetni próbálják ezt a merényletet, azt állítják, hogy ez a pillanatnyi felháborodásnak önfelelt műve volt. Hát kérem, ez a pillanatnyi felháborodás igen sajtóságos módon nyilvánult meg. Ez a pillanatnyi felháborodás azokban, akik kirohantak az előtérbe, akik tehát talán a leghevesebbek lettek volna, ugyebár abban nyilvánult meg, hogy spanyol falul szolgáljanak. (Felkiáltások: Szégyen!) Spanyol falul, semmi egyebet nem téve, mint orditva és gesztikulálva, hogy azután a hátuk mögül kellőleg fel nem ismerhető, kellőleg nem konstatalható és magukat gyáván eltagadó alakok (Ugy van! Felkiáltások: Le velük!) különböző projektileket dobjanak azután a spanyol fal fejébe, amíg az, hogy egyesek azok közül az urak közül, a kik a dobálásban résztvettek, jelentkeztek, de két dolog nagyon sajtóságos:

Ezen jelentkező urak között egy sem volt, aki komoly sebet űtni képes tárggyal dobott volna. Könyvdobók jelentkeztek, de akik azon bizonyos ércdobjakat dobták, a melyek tényleg komoly sebeket ütöttek és csak az isteni gondviselés műve, hogy még komolyabb sebeket nem ütöttek, azok nem jelentkeztek. És azok a jelentkezők is, akik könyveket dobtak, úgy dobták, hogy — sajtóságos véletlen folytán — mind a földre hullottak. (Derűltetés.) Igenis állítom és konstatalom, hogy a merénylet elkövetői már előre úgy rendezték a dolgot, hogy felismerhetők ne legyenek és hogy ezek is bujkálnak gyalázatos tettüknek következményei elől. (Igaz! Ugy van!)

És konstatalnom kell még egy dolgot: azt, hogy az egész Justh-párt azzal a magatartással, a melyet a képviselőház ezen ülésén tanusított, palástolni és leplezni igyekezett a merényletet, (Igaz! Ugy van!), azonosította magát vele és ha utólag, látva azt a felháborodást, a melyet ez a dolog saját párthiveinek jobbjelzésű köreiben is előidézett, hozott is egy határozatot, a melyben helyteleníti a dolgot, de azért tényleg teljes mértékben fedi azokat, akik ezt elkövetették és semmit sem tesz, hogy ez a gyalázatos merénylet felderíttessék és meg is torlantsék. Ilyen körülmények között, a milyen

eddig még a magyar közéletben nem volt példa, itt szemben találjuk magunkat egy párttal, amely a maga politikai irányát közönséges büntetteknek elkövetése útján akarja érvényesíteni.

T. uraim! Hogy egy ilyen párt talajjal birjon egy oly városban, mint Debreczen városa, az, megvallom őszintén, engemet, a ki ezt a várost olyan régóta ismerem és mert ismerem, oly régóta tisztetem, becsülöm és szeretem, mélyen megsomorít, és megvallom, én lesem a szabadító pillanatot, amidőn ennek a városnak egészséges közhangulata, legyen bárminő pártállásu, felszabadítja magát ez alól a lidércnyomás alól és Debreczen város társadalmának azon tagjai is, akik talán a munkapárt állásfoglalását elvi okokból nem helyeslik, keresnek magoknak legalább oly képviselőt, oly vezetőt, a kiben becsülésre méltó, tisztességes politikai ellenfelet lehessen tisztelni. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps.)

De talán nagyon soká időztem ennél a disztelen tárgynál. (Halljuk!)

(A jászberényi levél.)

Engedjék meg nekem, hogy most más, kellemesebb téma felé fordítsam az Önök figyelmét (Halljuk! Halljuk!) és néhány megjegyzést fűzzek ahhoz az igen részletes, beható és hosszú védirathoz, a melylyel a függetlenségi párt másik árnyalatának egyik kiváló tagja, Apponyi Albert gróf fordult az ő választóihoz. (Halljuk! Halljuk!)

Jól esik az embernek a közéletnek ilyen visszataszító jelenségei után tisztességes ellenfélnek becsületos, objektív, művelt emberhez és komoly magyar hazafihoz illő hangon tartott munkálatával foglalkozni.

T. uraim! (Halljuk! Halljuk!) Ennek a hosszú iratnak igen jelentékeny része a koalíciós kormány alkotásainak felsorolásával, védelmezésével és dicséretével foglalkozik. Engedjék meg, hogy ezután mentő kevesebbet beszéljek erről a kérdéstről; nem azért, mintha kétségbe vonatni engedném bárkinek azt a jogát, hogy az ő alkotásaival szemben a kritika jogát, gyakorolhassa, de az a beteges érzékenység, amelylyel ezek az urak a legobjektivebb kritikával szemben is viselkednek, mégis igen különösen érint engemet. Különösen érintene még akkor is, ha elfeledkeztem az ő politikai életüknek előzményeiről; mert hiszen a világon mindenütt az egymást felváltó pártok a dolog természeténél fogva gyakorolják a kritikát egymással szemben. Nem ismerek egészséges felfogásoktól áthatott politikai pártot, politikusokat, kormányokat, a kik ellenfeleiknek subsámálnák azt és akik gyöngédtelenségnek tekintenek azt, hogy egészen tárgyi kritika terén az ő lejárásukra vonatkozó ítéltüknek kifejezést adjanak. De különösen sajnosan érint ez engemet azon t. barátaim részéről, a kik a koalíciós kormányban résztvettek. Mert ezután, ha visszagondolok arra, hogy ezek a tisztelt barátaim minő hangon kritizálták elődjeiknek kormányzatát. (Ugy van! derűltetés), akkor csakugyan azt hiszem, az ő eljárásuk valóban más volt az ő elődeikkel szemben, mint a mi legagresszivebb eljárásunk is az ő párthiveikkel szemben. Azt hiszem tehát, hogy ma egyéb kérdések állanak előtérben, egyéb kérdésekkel kell foglalkoznunk és ezért lehetőleg röviden akarok átsiklani a koalíció alkotásai feletti kritika kérdésén; egy pár igen rövid megjegyzést azonban nem hallgathatok el. (Halljuk! Halljuk!)

(A koalíció tékozlásai.)

Apponyi Albert gróf felsorolja a koalíciónak a kultusz terén tett kiadásait és eldicsekszik azzal, hogy közoktatási célokra többet költöttek el, vagy a közoktatási budget emelkedése nagyobb, mint a katonai budgeté. Hát mellelleg megjegyezve, talán ennek némi bizonyítéka az, hogy az őket megelőző kormányok alatt is már nem növekedett olyan rettenetesen nagyra a milita-

Roncz József Fest, Vegyileg Tisztit mindennemű ruhákat a legszebben és legjutányosabban.

Főüzlet és gyár: Arany János-utca 10.
Fióküzletek:
Battyányi-u. 2. sz. és Vár-u. 3. szám
(Zenede udvar.) Alapították 1903. Telefon szám. 70.

rizmus, hogy azután lekösse és elfoglalja a magyar nemzetnek összes anyagi erejét. De ennél a kritikánál megfélekedezik Apponyi gróf arról, hogy a közös költségvetésből a magyar költségvetésbe beállított tétel nem bruttó-tétel, hogy az nem az összes kiadásokat foglalja magában, hanem csak azt a különbözetet, amely a katonai kiadásokból fenmarad, ha azokból levontuk az összes vámbevételeket. Tudjuk nagyon jól, hogy a vámbevételek nagy arányban fokozódnak és emelkednek. Ezen fokozódó vámbevételek fordítottak tehát első sorban katonai kiadásokra és csak a katonai kiadásoknak ebből nem fedezhető része az, amely a magyar költségvetésben mint külön tétel szerepel.

De általában hibásnak és végzetesnek tartom azt az okoskodást, amely azt mondja, hogy mentől többet költ valaki valamely szolgálataira, annál nagyobb érdemet szerez vele. Ma, amikor olyan divattá vált a statisztikával való foglalkozás, amikor úgy szeretünk milliókkal dobálózni, ez végzetes divattá, végzetes szokássá lesz és mindenki azt hiszi, hogy annál jobban dicsekedhetik, mentől jobban prédálta az állam vagyonát. (Derűtlenség.)

Ne feledjük el, hogy mi mind adófizető honpolgárok is vagyunk és hogy mi nemcsak azt kívánjuk kormányunktól, hogy bizonyos célokat sikerrel előmozdítsa, de azt is, hogy ezt takarékosan tegye. (Ugy van!) azt is, hogy a felesleges kiadásoktól tartózkodjék, hogy a nemzetnek egész erejét az adófizető közönség lehető kimélete mellett valóban produktív, valóban célszerű kiadásokra fordítsa. (Ugy van!)

És ha ebből a szempontból nézzük a koalíció pénzügyi sáfárkodását, hát lehetetlen meg nem döbbenni az állami kiadásoknak azon horribilis emelkedésén, amelyet a koalíció négy évi működése jelent az országra nézve.

Elismerem, hogy történt sok hasznos dolog is. Hiszen hogyné történnék? Hiszen minden becsületes magyar ember, ha egyszer kormányra jut, igyekszik mentől többet létrehozni az ország számára. Igyekeztek ők is, csináltak sok hasznos és okos dolgot.

De mégis, hasonlítsa össze bárki mindazt, ami történt ezen négy év alatt: a kiadásoknak ugyanezen idő alatti óriási emelkedését és lehetetlen, hogy be ne lássa azt, hogy itt oly áldozatokat követeltek a nemzetől, amelyek az elért eredményekkel semmi arányban sem állanak. (Ugy van!)

(A rossz adóreform.)

És lehetetlen el nem mosolyodni annak, aki többet foglalkozik pénzügyi kérdésekkel, mint Apponyi t. barátom, ha ő azt mondja, hogy a koalíció helyreállította az állam hitelét. (Derűtlenség.) Uram Istenem, az állam hitele úgy meg volt alapozva, amikor a koalíció kormányra került, hogy kiállotta az ő négy éves kormányzását. (Ugy van! Derűtlenség. Helyeslés és taps.) És a feldicséri a koalíció pénzügyi gazdálkodását azért, mert, amint ő kifejezi magát, összes intézményeink fejlesztéséhez elő tudta teremteni a pénzügyi eszközöket, erre megint csak azt mondom, hogy nézze meg az én tisztelt barátom az 1904. évi zárszámadásokat: azok a pénzügyi eszközök ott voltak, azokat mi gyűjtöttük fel gondos előrelátással, azért, hogy sikerüljön az országra nézve hasznos beruházásokat tenni, sikerüljön egy oly adóreformot megalkotni, amely a jövőben mélyreható, nagy adóleszállítással járjon a közönségre nézve. Erre gyűjtöttünk fel pénzügyi segédeszközöket. S most azután nekünk kell, nekünk nemcsak jogunk, de kötelességünk megkérdezni a koalíciótól: Hova lettek ezek a pénzügyi eszközök és mivel tudja megmagyarázni, mivel tudja igazolni a nemzet előtt, hogy ma ott állunk, hogy az ő pénzügyi hagyatékuk, amelylyel utódjaiknak foglalkozniuk kell, különböző adójavaslatokban kulminálnak. (Ugy van!) Az az adó-

reform, amelyet keresztülvittek, egy igen zseniális pénzügyminiszternek igen ügyes műve, de minden a világon, csak nem adóleszállítás. (Ugy van! Derűtlenség.)

S általában, ha végig nézünk a koalíció kormányzati működésén, hát bocsánatot kérek, nagyon banális leszek és egy nagyon elcsépeelt frázist fogok használni, de nagyon illik a dologra, konstatálnom kell, hogy nagyon sok jó dolgot és nagyon sok új dolgot csináltak, de, ami jó dolgot csináltak, az nem volt új, és ami új dolgot csináltak, az nem volt jó. (Hosszas, élénk derűtlenség, tetszés és taps.)

És ha gróf Apponyi Albert tovább megy az ő működésüknek önértékes feldicsérése terén és ha megemlékszik arról is, hogy milyen nagy eredményeket értek el a közgazdasági kérdés terén, ez mégis oly kérdés, amelyet nem hagyhatok egészen szó nélkül. (Halljuk!)

(A legrosszabb kiegyezés.)

Két nagy eredményt emel ki gróf Apponyi Albert: kiemeli azt, hogy a vámszövetség helyére vámszerződés lépett és azt, hogy megalkottatott az autonóm magyar vámtarifája.

A mi az elsőt illeti — a szavak egészen közönyösek: a lényeg a fogalmon fordul meg — szerintem két állam között szerződés minden olyan kötés, amely a két államnak akaratát valamely közösen megoldandó kérdésre nézve meghatározott időre lekötöti; leköti úgy, hogy ezen időnek elmúltával ipso facto mind a két állam visszanyeri teljes önrendelkezési jogát. (Ugy van!) A mint tehát egyszer Ausztria és Magyarország között úgy kötötték a megállapodás, hogy az az évek bizonyos sorozatára szól, amelyek elteltével a megállapodás hatályát veszti és mind a két állam szabadon rendelkezhetik, akkor ez két független államnak nemzetközi természetű szerződése; olyan, amely egyik államnak függetlenségén, önrendelkezésén sem ejt csorbát. Az elnevezés inkább nomenclatura, szokás kérdés. Vámszövetségnek nevezik a közös vámsorompóra vonatkozó megegyezést, aminőt azonban pl. a középeurópai vámunió eszméjénél is terveztek, anélkül, hogy bárkinek is eszébe jutott volna a dolgot olybá tekinteni, mintha az ebben résztvevő államok függetlenségükről lemondtak volna, ha pedig csak egyes vámkedvezményekről van inkább szó, akkor vámszerződésnek nevezik.

Az autonóm magyar vámtarifának pedig csak úgy volna igaz értelme, ha ez az önálló vámterület számára alkotott volna meg; a közös vámterületre szabott magyar autonóm vámtarifának gyakorlati értelme alig van, már csak azért is, mert hiszen elképzelhetetlen dolog volna ennek alapján életbeléptetni az önálló vámterületet, egyéb törvények nélkül, vámsorompók, vámhivataltok felállítására vonatkozó törvények nélkül.

Semmi egyéb sem éretett el ezzel, mint üres látszat, mint a közgazdasági önállóság csalóka jelszavával felizgatott közvélemény megnyugtatására irányuló külsőség, amelyet azonban igen drágán kellett megfizetni. (Ugy van!) Ott volt készen a Szel-Körber-féle kiegyezés, amelyet elfogadhattak volna; de hogy e külsőségekre szert tehesse, új tárgyalásokba bocsátkoztak és osztrák testvéreink sokkal okosabbak, sem hogy bármilyen cifra nemzetiszínű szalagokat ingyen adnának. Mi voltunk a vad emberek, akiknek fényes üvaggombokat adtak el és akik ezeket a fényes üvaggombokat igen, igen értékes, drága dolgokkal, a véres verejtékkel előállított nemzeti közvagyonunknak egy részével kellett hogy megfizessük. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps.)

(A nemzetiségi kérdés.)

Polemizál azután Apponyi Albert gróffal a nemzetiségi kérdésnek a koalíció alatt történt elmérgesedésére vonatkozó védekezésével, mintha a koalíció hazafias, nemzeti

politikája szította volna a nemzetiségi agitátorok ellenállását. A kérdés, ugymond, nincs helyesen felállítva, A tény az, hogy a koalíció uralma alatt az agitatorius elemeknek nőtt a súlya az országban s a nemzetiségek hazafias elemei elkedvtelenedvén, elzsibbadván, tehetetlenségre voltak kárhóztatva. Itt szükség van arra, hogy ebben a kérdésben minden személyes érzékenység félretételével pártkülömbőség nélkül — talán csak Justhékát kivéve — küszöböltessenek ki azon inkább modorbéli hibák, amelyek orvoslása a nemzetiségeknek ismét hazafias elemeit ülteti a nyeregbe.

Az osztrák körökből Magyarország ellen szőtt támadásokra nézve is hasonlóan védekezik Apponyi, akként, mintha az, hogy az osztrák ellenakció eddig nem igen mutatkozott, a szabadelvű kormányok meghunyászkodásának volna tulajdonítható. Csak hogy osztrák ellenakció mindig volt, de soha sem mert oly szemérmelentül, oly kihívóan és oly büntetlenül megnyilatkozni, mint most (Ugy van), mert az ellenhatás mindig megtalálta a méltó, eredményes és hatékony megtorlást. (Ugy van!)

(Király és nemzet.)

Igazat ad Apponyinak a fejedelem és a nemzet közti ellentétekre vonatkozó fejtegetései tekintetében, amennyiben ezek a távolabbi multat illetik.

De az 1867-iki kiegyezés korszakot alkotó esemény, amely az előző kiegyezésekkel össze sem hasonlítható: magyar embernek magyar lélekből, magyar szívből eredő munkája, Deák Ferencz hajthatatlan következetességének az eredménye, amelyet egy Lónyay, egy Eötvös és kisebb részben Andrassy is idegesen emlegettek, mondván, hogy Deák merevsége meg fogja akadályozni a kiegyezést; de Deák merevségében nem tágitott attól, hogy ezt a kiegyezést csak akkor csinálja meg, ha a magyar nemzet jogait, ha a magyar nemzet függetlenségi aspirációit maradandó alapon tartós biztonságba tudja helyezni. (Ugy van!)

Az osztrák és a magyar kiegyezési törvény közti differenciák nem változtatnak a kiegyezés értékén, mert itt nem Ausztriával való szerződésről, hanem a nemzetnek a királylyal való megegyezéséről van szó. Itt tehát a magyar törvény irányadó és abban, a mire nézve a két törvény nem egyezik, a közönség csak a papiroson van meg, a mint szóló ezt egy izben már mint a korona felölös tanácsadója is kifejtette.

A hatvanhetes politika hátsó gondolat nélküli becsületos, változatlan fentartásában és végrehajtásán a király a nemzettel együtt járván el, az osztrák összbírodalmi gondolatnak a föld alá kellett bujnia és csak akkor ütötte fel ismét fejét, a mikor a kiegyezést veszély fenyegette. Ha tehát az osztrák összbírodalmi eszmében rejlő veszélyektől meg akarjuk kimélni a nemzetet, akkor egy ut van előtünk, világos, tiszta, széles, egyenes ut: vissza kell térnünk Deák Ferenc tradícióihoz. (Zajos tetszés és helyeslés.)

Kifejti ennek kapcsán, hogy tulajdonképpen a koalíció is hatvanhetes politikát üz ma; negyvennyolcas politikáról, függetlenségi pártól beszélni ma, történelmi reminiscencia, anakronizmus, a minek semmi gyakorlati tartalma nincs. Csak a századok szolgálati nyelvének kérdése választja el ma Apponyiékat a nemzeti munkapártnak hatvanhetes politikájától s ezt azért nem sikerült keresztülvinniök, mert a Justhpárt tudvalevőleg katonai követelmények nélkül felkínálkozott a kormányzatra. (Ugy van: Egy hang: Éljen a Justhpárt! Nagy derűtlenség.)

(A magyarság a hadseregben.)

Mindezek után Apponyi Albert grófnak semmi joga sincs arra, hogy különben objektív hangon tartott jászberényi levele végén méltatlan vádakat zudít a nemzeti munkapártra. Hiszen Apponyi ismeri a kancelleres bizottság katonai programját, a mely-

A közelgő husvétüi ünnepekre של פתח fűszer-Grünberger és Glück
árak, amelyek mind saját felügyeletünk alatt lesznek kiszolgálva, legolcsóbban beszerezhetők fűszer- és gyarmatáru nagykereskedőknél Szep.-u. 16.

nek szerkesztésében maga is részt vett és nagyon jól tudja — ugymond — hogy ennek a katonai programnak a megvalósítására mi sokkal többet tettünk egy esztendő alatt, mint a koalíció négy esztendő alatt tehetett. A mi katonai programunk sarkpontja az, hogy a magyar nemzet teljes mértékben át-hassa a közös hadsereget. A magyar tiszt-képzésnek a fontosságát fejtegeti azután különösen abból a szempontból, hogy a nemzetiségek körében a hadsereg mintegy önként a magyar szellem terjesztőjévé váljék. Ezt, ugymond, mi elértük, csak végre kell hajtani; elértük azért, mert mi nem vívmányokra utaztunk, hanem a király és a nemzet egyetértő belátására apelláltunk.

Hiszen, t. uraim, hát nem érdeke-e a dinasztának is az, hogy a közös hadseregben az a testi, szellemi és erkölcsi erő, amelyet a magyar nemzet képvisel, az a katonai érték, a melyet a magyar társadalom képvisel, teljes mértékben érvényesüljön? Hát nem katonai érdek az, hogy lehetőleg kicsiny legyen a katonaságban a bábeli nyelv-zavar? Hogy a magyar ezredeken magyar nyelven minden tiszt és a legénység minden tagja megérthesse egymást? Ezek mind oly kérdések, a melyekben a király érdeke a a nemzet érdekével teljesen kongruens, a hol nem kell semmi egyébb, mint, hogy ne keressünk mi a multak szomorú emlékeiben okokat és ürügyeket arra, hogy fenntartsunk ma is — hála az Egek Urának — régen túlhaladott ellentéteket. (Ugy van!) És, ha egyszer ezt a hadsereget magyarrá tettük, ha egyszer ebbe a hadseregbe a magyar társadalom színe virágát belevittük, ha egyszer a hadsereg tisztikarában a magyar társadalom elfoglalta a maga helyét úgy, hogy a magyar csapatok vezetői magyarok legyenek és a magyar társadalom a magyar tisztikarral a rokoni, a testvéri, a baráti kötelek minden szálával össze legyen fűzve, úgy, a hogy minden nemzeti hadsereg össze van a maga nemzeti társadalmával fűzve, akkor azután ne feledkezzünk meg arról a másik nagy nemzeti érdekről sem: nekünk mindennünk az, uraim, hogy ez a hadsereg erős legyen, harcképes legyen, hogy ez a hadsereg a monarchia nagyhatalmi állását minden más ellenséges tényezővel szemben meg tudja védeni. (Élénk helyeslés és taps.) Középkori felfogás az, hogy a hadsereg a királynak kell. Ma már nem a királyoké a hadsereg. Ma már nem a királyok viselnek háborút. A királyok csak akkor tudnak ma háboruba menni az általános védkötelezettség mellett, a mikor az egész nemzet létérdekei kívánják ezt meg tőlük. (Ugy van!) Ma már a királynak és a nemzetnek egy közös érdeke van a biztonság, a nemzeti függetlenség, a katonai hatalomnak lentartása. (Ugy van!)

És ha így áll ez másutt, százszorosán áll ez minálunk, a hol, ha körülnézünk, látnunk kell, azt, hogy ebben a monarchiában senkire nézve sem igazán létérdek ennek a monarchiának katonai nagyhatalmi kiképzése, csak a dinasztia és a magyar nemzetre nézve. (Ugy van!) Mert mi vagyunk azok, a kiknek sehol másutt nincs keresni valónk, a kiket elsőpör a történelem, ha itt a magunk emberségéből, a magunk erejéből minden ellenséggel dacolva megállani nem tudunk. (Ugy van! Hosszas élénk tetszés, éljenzés és taps.)

Küldjük tehát fiaink legjavát, ifjúságunk színét-virágát a hadseregbe. Minden magyar fiúnak, a ki a katonai akadémiába megy, véssük a fejébe és a szívébe, hogy érezze azt, hogy a marsallbotot viszi a bornyujában. S akkor azután meglesz az a magyar hadsereg, meg lesz a közös hadseregben a magyar nemzeti szellem és érzület, a mire szükségünk van. De azután ápoljuk, fejlesszük, erősítsük is ezt a hadsereget, hogy mi ebben a monarchiában és künn a nagyvilág előtt is úgy álljunk ott, mint a monarchia politikai erejének, nagyhatalmi állásának és ezzel az európai egyensúly,

az európai haladás megbizható, szilárd támasza. (Ugy van!)

(Az igazi nemzeti politika.)

Ez a nemzeti politika az, t. uraim, a melyik előre viszi a magyar nemzetet. Ez a nemzeti politika az, a mely nem nyugóz le kicsinyes, bornirt tekintetekhez, szempontokhoz, de megnyitja előttünk azokat a magasabb, tágasabb látóköröket, a melyekre egy önérzettel bíró, egy igazi ambícióval bíró, egy magát fiatalnak és erősnek érző nemzetnek el kell határoznia magát. Ez a politika munkával jár, ez a politika áldozatokkal jár, ez a politika nem adatik ingyen a Gondviselés által. De ha abdikálni nem akarunk, ha egy ideig még egy szegényen teljes, látszólagos existenciában elsorvadni nem akarunk, akkor meg kell birkóznunk azzal a feladattal, amelyet az élet állít elénk, akkor magunkra kell vennünk azt a terhet, amelyet az élet szab ránk, akkor felemelt fővel, erőnkben bízva és erőnkkel megfeszítve és lelkünk minden idegszálát tettek szorítva kell, hogy a felfelé haladás rögtön utján küzdve, dolgozva, fáradván, izzadva előrevigyünk a nemzetet. (Hosszantartó, megmegújuló élénk tetszés, éljenzés és taps.)

T. uraim! Ez az az ideál, a mely az én szemem előtt lebeg. (Éljenzés.) És ezt az ideálot semki másnak az ideáljával nem cserélem el. (Éljenzés.) S azt hiszem, hogy, ha sikerül ennek az ideálnak nem álmódó imadására, hanem tettekben, munkában való megközelítésére felhívnom a nemzetet, akkor nem élttem hiába, akkor egy porszemem én is hordtam a magyar nemzet nagyságának épületéhez. (Frenetikus tetszés, helyeslés, éljenzés és taps.)

Amikor Tisza befejezte beszédét, az ovációk megújultak, épp oly erővel, amint a beszéd elején megnyitváult a lelkesedés Tisza iránt. A lelkes tüntetésbe beleszólt a páholy hölgyközönsége is: virágosöt hintettek Tisza elé az asztalra.

Üdvözlét a miniszterelnöknek.

Komlóssy Dezső elnök záróbeszéde következtén. Indítványára a nagygyűlés a következő táviratban üdvözölte a miniszterelnököt:

Gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök
urnak

Budapest.

A debreceni Nemzeti Munkapárt nagygyűlése gróf Tisza István és Berzev. czy Albert nagyszabású beszédeinek hatása alatt lelkesedéssel üdvözli nagyméltóságodat és jelenti, hogy a harmadik választókerületbe pártunk nagynevű tagját Láng Lajost jelölte.

Komlóssy Dezső
elnök.

Komlóssy Dezső elnök kitarására, lelkes munkára tüzettség a pártíveket, berekesztette a nagygyűlést.

A gyűlés után kedves epizódját zódott le a pódium előtt. Tisza még ott állt az emelvényen és várta, hogy eloszolják a közönség, amikor egy kissé kopottasan öltözött fiúcska vadul az asztal felé rohan s a Tisza elé hintett virágokból szedogott össze léhányat. Többen rákiáltottak a fiúra, de Tisza csillapította őket:

— Hagyják kérem, hiszen az övé a jövő!

Uzsonnán Tóth Istvánéknál

A hivatalos program most este hét óráig, mikorra a banket volt kitűzve, szünetet jelentett, de Tisza az addig hátralevő két órát sem töltötte pihenéssel. I. sz., hogy ezt a két órát kedves szórakozásra fordította.

Tisza rendszerint régi barátjánál, Tóth Istvánnál szal meg. Most kivételt tett, mert a Bikában rendezett szűk körű ebédnél részt kellett vennie és ebéd után mindjárt a nagygyűlés következett. De azért, mibelyt egy kis ideje jutott, fölkereste barátja vendégszerető házáat.

A nagygyűlés megkezdése előtt Tisza találkozott a folyosón Tóth Istvánnal, aki egy nagyobb hölgy-társasággal páholyába tartott. Tisza üdvözölte debreceni háziasszonyát és közölte vele, hogy látogatást tesz náluk. A vendégszerető urinál rögtön telefonált a kisasszonynak, hogy öt órára furrjon a tea-víz s a gyűlés végeztével sietett haza, hogy a ház nagy vendégének fogadására némi előkészületeket tegyen. De még a kalapját sem tehetta le, a vendég már kopogtatott.

Tisza gyalog ment Tóth Istvánnak Péterfia-úcai lakására, házigazdája, Domahidy Elemér főispán, Vecsey Imre főjegyző és több budapesti vendég társaságában. Az urak kérések, hogy üljön kocsiába, de Tisza mosolyogva intette le az ajánlatot. Vecsey főjegyző a kisvonatot proponálta, de ez sem nyerte meg Tisza tetszését.

— Nem szeretem a kisvonatot, menjün csak gyalog!

Tóth István háza előtt, amikor odaértek, nagy tömeg sereglett egybe s lelkes ovációkban részesítette Tisza Istvánt.

A ház bajos asszonya nagy szeretetreméltósággal kínálta vendégét, de Tisza még a teáját sem itta meg.

— Inkább egy pohár vizes bort kérek, — mondta s a boros vizet mindössze egy-pár apró debreceni perccet evett meg. Az uzsonna közben megint azt az ajánlatot tették, hogy menjenek kocsi a banketre, de Tisza nem tágitott.

— Nem kell nekem kocsi, nem félek én senkitől. Azt sem értem, miért vigyáznak engem annyira a rendőrök. Sohasem loptam életemben, ezután sem szándékozom senkitől sem elvenni semmit. Hagyjanak békében azok a rendőrök!

De az időjárás mégis legyőzte Tisza makacosságát. Hat óra után megereedt az eső és hét órakor olyan erővel zuhogott, hogy Tisza, ha csak bír, nem akart volna ázni, kénytelen volt kocsi hajtatni a Royalbelli banketre.

Az ünnepi lakoma.

A Royal-szálló nagytermében este 7 órára adtak találkozót egymásnak azok, akik a debreceni Tisza-napot ünnepi lakomával akarták befejezni. A város előkelőségeinek szín-java volt ott a banketten és már 7 óra előtt meg volt szállva minden asztal.

Viharos táppsal és éljenzéssel köszöntik Szávay Gyulát, amint a terembe lép. Szávay boldogan mosolyog, hogy az ő asztalához ilyen sokan gyűltek. Mert az ő asztala ez, lévén a Royal-szálló a harmadik kerületben és lévén a harmadik kerület elnöke Szávay Gyula Ö. mint házigazda köszönti föl Deb-

Lego lecsobb bevásárlási forrás. üveg és porcellán-, kőedény- és lámpa kereskedése DEBRECZEN, Plac-utca 6. sz. (A Nagytemplommal szemben.) Ajánlja lego lecsobb épület-üvegezését, mindenféle képzetterezési kivittlé. **Glück József Kerti golyók nagy választékban.** — **Viszonteladóknek lego lecsobb sebb bevásárlási forrás.** —

reczen nagy vendégét, Tisza István grófot, aki Domahidy főispánnal és a pesti urakkal negyed nyolckor érkezik meg. A köszöntőig azonban enni kell s csak a harmadik fogásnál kerül a sor Szávay Gyula gyönyörű tószájára. Így hangzott a tószó:

Szavay Gyula köszöntője.

Nagy idők jöttét — regékből így tanultuk — jelek jelentik be. Valamikor régen, Hadur idejében, ilyen jel az Isten-kardja volt.

Haragos szemöldökű Hadur azt, mikor egy satnya nemzedék kiejtette kezéből: elrejtette, a földbe temette; pihenjen ott, míg kora újra eljön.

Vérező báránkjára nyomán — tudjuk — egy pásztor találta meg, mikor az új nagy idők jöttét hirdette Atilla, a hun fejedelem.

Ugy mondják a regék, láng csapott fel a kardsból, csak Atilla nyulhatott hozzá, aki meghódította vele a világot.

Regék példázása mindig visszatér, közönyös szomorúságok, mély nyugtalan nyugalmak idején a nagy idők jöttét áhitó nemzet azóta is mindig a kardot keresi, melynek anyaga, vasa megváltozhat, de eszménye nem. S a kard mindig megmutatkozik.

Most is: ime a nemzetnek regebéli Isten-kardja, — gróf Tisza István.

Ti úgy látjátok, hogy hus-vérből van, én pedig mondom nektek, hogy tiszta acél, s ő az a kard, akire vártunk s várt az idő.

Mikor egy elgyöngült nemzedék kiejtette kezéből, haragos szemöldökű Hadur elrejtette, a földbe temette.

Szemforgató, égbe mereszkező, de földre kacsintó ellenséges papok végezték temetési szertartását.

Oh be szívesen tették, oh be őszintén hangsúlyozták neki az örök világosságot s szabták ki visszatérésére az általános nagy feltámadási ünnep végsőleg végső határidejét, az utolsó napot.

De ime, a közönyös szomorúságok, nyugtalan nyugalmak idején a jobb idők jöttét áhitó nemzet egyszer csak mintha újra a kardot látta.

Kilángolt a földből. Emlékezünk, a főrendek mezején, ott fedezték fel, ahol a keleti szerződésék vérző lábu báránkját hajtotta előre a külügyek pásztorja.

Es attól fogva nőtt, nőtt ki a földből, megjelent egyszer, megjelent máskor, s amerre mutatkozott, piros arcok, felemelt acélos karok és harsány csatakiáltások fogadták.

A kard megyen és hadsereg terem a nyomában mindenütt, mert megsugja valami, hogy igen, ez az a regebéli kard.

Ma mi is hallottuk suhogását, láttuk fellángolását, zászlóba fodrozódó szavainak színes repkedését, repkedő színeinek tüzugyjó hatását azelőtt a talpra termett hadsereg előtt, mely felfrissült kedvvel csörgeti fegyvereit.

Igénytelen egyik közkatonája ennek a seregnek, én, ki jó csillagzatom vezéri rangba sorsolt ki mára, — boldog büszkeséggel állok a debreceni sereg előtt, hogy tisztelgésre vezényeljem azt.

Tisztelegve köszöntjük Nagyméltóságodat szeretetünk, bizalmunk és lelkesülésünk egész erejével ebben a városban, melynek földjén Nagyméltóságod ott az Eklézsia és Kollégium falainál tiszteletreméltó ősei szellemével s e patriarkális becsületes magyar szellem megfundamentumozott építményeivel találkozik, — ezen az ősi földön, melynek Nagyméltóságod valaha fia volt s melyen a boldog gyermekidőknek s a szép fiatalságnak még meglevő nyomdokait, vagy annál szebb emlékeit találja, — ez ősi földön, melynek ölében olyan jó helyen ülnek a virágok, hogy a régi fővekről — lám virágzóporral tudják fogadni ma is a megtérő régi fiut, — köszöntjük Nagyméltóságodat tiszteletünk és ragaszkodásunk minden me-

legével s azzal az ígérettel, hogy vitéztl harcolunk s győzelemre visszük az új nagy idők kibontott lobogóját.

Már most meghívjuk a győzelmi lakomára s azzal kezdjük akkor, amivel végezzük most: *Eljen gróf Tisza István!*

Berzeviczy Albert tószója.

Freund Jenő a következő szónok Ékes, szellemes tószóban a nagy tudományos világ vezérét, Berzeviczy Albertet köszöntötte fel. Berzeviczy erre fölemelkedett s így kezdett beszélni:

Igen tisztelt Uraim! (Halljuk, halljuk!) Őszinte köszönettel tartozom a szíves megemlékezésért, amelyben itt részem volt nekem külön is, ugyszintén tisztelt barátaimmal együtt is, akikkel a nemzeti munkapárt képviselőletében Debrecenbe jöttem; őszinte köszönettel azért a rokonérzésért, amely e felköszöntésben nyilatkozott meg s melynek kölcsönösségéről talán már megjelenésünkkel is némi bizonyosságot tetünk. (Igaz! Ugy van!) Mert hiszen, tisztelt uraim! bennünket, eltekintve azon meleg érdeklődéstől, amely minden magyar embert Debrecen felé vonz, (halljuk!) minket két erős kapocs fűz Debrecenhez, az egyik mais hírdetett és tettekkel követendő politikai elveinknek közössége, a másik az az őszinte személyes ragaszkodás, mondhatnám rajongó szeretet, amellyel gróf Tisza István iránt viseltetünk (lelkes éljenzés).

Tisztelt uraim! Önök bizonyára csak épujgy, mint én, csodálattal szemlélik azt az igazán apostoli működést (ugy van, ugy van!), amelyet ő az új politikai éra érdekében oly önzetlen önfeláldozással kifejt (igaz, ugy van!) Csodálattal kérdezzük önmagunktól, hogy vajjon mi a nagyobb erő nála, a tudós, a politikai jellem, vagy az ékesszólás ereje és ha az ő fellépésének és működésének mindenütt és Debreczenben különösen észlelhető hatását megfigyeljük és elemezzük, arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy ennek magyarázatát a nagy angol államtudós, John Stuart Mill adja meg azokkal a szavaival, amelyek szószent rínti fordításban így hangzanak: „Egy ember, akinek hite, meggyőződése van, olyan szociális fogalom, mint 99 amolyan ember, akiknek csak érdekeik vannak (igaz, ugy van, tetszés). A meggyőződés ereje benne tökéletesen találkozik az igazság erejével (ugy van!)“ Tisztelt uraim! A kis Helvécia még most is nemzeti hősként ünnepli s sörborral örököltette meg annak az Arnold Winkelriednek majdnem regeszerű alakját, aki mikor bajtársaival, honfitársaival együtt szembeszállt a landskrecht sorkalával, a maga testével fogta fel az előtte levő dárdákat és ezeket átnyalábolva, miközben végső lehellet, ezt mondta: „Utat a szabadságnak!“ (Tetszés.)

Hát, igen tisztelt uraim! nekünk ilyen svájci értelemben vett Arnold Winkelriedre szükségünk nincs, szabadságban nálunk nincs hiány, de nekünk is van szükségünk önfeláldozó hősökre, akik utat nyíssanak az igazságnak (ugy van!). S Tisza István utat nyit az igazságnak! (Igaz! ugy van! Lelkes éljenzés). Csakhogy ő, hála istennek, el nem esik! Meg vagyok győződve, hogy bevívén barátaival együtt az igazság várát, ebben hazánk javára meg fog állani s hogy Debreczenben neki nincs szüksége egy landskrecht-csapat dárdáival szembezállnia, Debreczenben ő az igazság számára nyit utat talál (ugy van), és meg vagyok győződve, hogy a hazafui igazságnak az az igéje, amelyet a nemzeti munkapárt hirdet, egyszer utat találván Debreczen térségében, itt fel fogja építeni a maga erős várát és hogy Debreczen, amint erős vára volt mindig a magyarságnak, ugy erős vára lesz mindig a nemzeti munkának. (Ugy van! éljenzés.) Emelem poharomat Debreczen város vendég szeretet, hazafias, pártunk elveit ezekben a bizonyára diadalravivő közönségre! (Hosszas éljenzés.)

Jászi Viktor dr. az ő tömör, színes stílusu, rávilágító beszédmodorával, pompás hasonlatokkal fűszerezett beszédében éltette a munka Debreczenbe sereglett bajnokait, a pesti vendégeket.

Tisza István Debrecen hivatásáról.

Frenetikus taps, szünni nem akaró éljenzés jelezte, hogy Tisza tószó-mondásra emelkedik.

— Tisztelt uraim, — kezdte beszédét, — ha az ember végiglapozza a magyar nemzetnek annyi fényvel és árnyalattal, annyi ellentétes benyomással, annyi elszomorító és büszkévé tevő emlékekkel gazdag történelmét, lehetetlen bizonyos elfogódással nem látni: miként következnek e történelemnek legsötétebb lapjai után az újraébredésnek, az újraeszmélésnek, a nemzeti élet újabb, tisztultabb feltámadásának derűs napjai. Talán sehol nem olyan frappáns ez a fordulat, mint a XVI-ik századról a XVII-ikre. Talán nincs sötétebb korszaka a magyar történelemnek, mint a XVI. század, melynek kezdetét a nemzet szellemi és erkölcsi züllesztésének keserves jelesei töltik be. Ezeknek természetes gyümölcse gyanánt következnek be a mohácsi vész katasztrófája. És még a mohácsi vész után is hosszú évtizedeken keresztül vad pártharcoknak, az egyéni, az osztály-önzésnek, a nemzet nagy kczérdekeiről való megfeledkezésnek, a nemzet minden ideális hivatásáról való lemondásnak keserves, szegényteljes jelenségeivel találkozunk. De erre a legsötétebb árnyékokra következik a felkelő nap ragyogó hajnala, az eszméknek, a lelkeknek, a szíveknek az a hatalmas ujjáébredése, amelyet az emberiségnek a reformáció által való nagy megrázkódtatása ébresztett fel a lelkekben. Kihat Magyarországra is, nemcsak református körökre, hanem reformátusokra és katolikusokra egyaránt. Aki ezt a kérdést nem egy szűk felekezeti látókörből, de magasabb, tisztultabb szempontból nézi, láthatja, hogy a reformáció szava tiszta, nemesítőleg, fölemelőleg hatott mind a két táborra.

Ezt láthatjuk hazánkban is, ahol a történelemnek arra a sötét korszakára a magyar történelemnek egyik legszebb korszaka következik, amikor ez a maroknyi kis nemzet széjjel tapodva, különböző kis táborokban, fenyegetve jobbról és balról kiméltelen ellenségek pusztításaitól, a benne lakó szellemi és erkölcsi erőknél olyan és erőjű ujjáébredését tünteti fel, megteremtve egy új nemzeti kultúrát, világra hozván nagy államférfiakat, akik ebben a rettenetes időben fentartották a nemzetet, akik midőn küzdenek is egymással, midőn az éthalál-harcosait vívják is egymás ellen, akkor is — és ebben unikum a magyar nemzet, nézzük végig a 17 ik század történelmét, akárhol provokáljuk rá — van egy vonás, amely minden ellentétben, minden ellenségeskedésen keresztül van, és ez: a nemzeti szolidaritás, amely egy Pázmányt és egy Bethlen Gábort még abban a korszakban is, bizonyos szolidaritásban tudott egye-íteni.

Tisztelt uraim! Ott ennek a hajnalodásnak, ennek a felebredésnek a korszaka teremtette meg Magyarországon a magyar nemzeti kultúra első gőpontjait, ide vezethető vissza Debrecennek, mint kulturális gőpontnak születése. Ezzel Debrecenre fenyegetés és nagy kötelesség hárult: az a hivatás, hogy azokhoz a magaslati tradíciókhoz, melyeket keletkezése pillanatában nyert a sorstól és amelyek folytán a magyar nemzeti élet egyik sarkköve ebben a fényes korszakban, hogy azokhoz hű maradjon, hogy erről a hivatásról, erről a munkáról le ne mondjon, amely már akkor reaharaglott, de hogy azt a modern kor változott viszonyaihoz, változott feladataihoz, gazdagabb, szabadabb, változatosabb életkörülményeihez alkalmazva minden téren, az anyagi, a szellemi, az erkölcsi fejlődés egész vonalán meg tudja őrizni, ki tudja fejleszteni és a ma-

Legjobb a Békési Róza „Csont“ szappana.

gyar nemzet közérdekei fogja gyümölcsöz-
tetni.

Tisztelt uraim! A városokra mindenütt nagy hivatás vár. Minálunk különösen azokra, melyek a nyugotibb kultúrát a tör-
ről metszett ősi magyar jellemvonásokkal tudják társítani. Minálunk baj inkább, mint bárhol a világon, ha a nemzet egész szelle-
mi életét a fővárosban koncentrálna. Nekünk ezt a szellemi életet gazdagítanunk kell olyan őseredetű magyar jellemvonások-
kal, az egészséges magyar agyvelőnek olyan gazdagító vonásaival, amelyekért el kell jönnünk a vidékre, a magyar A föld 5stalajára, melyekért fel kell keresnünk ennek az erős fajnak erős lelkét, amely csak ebben az őstalajban érzi jól magát, csak ebben fejlődhetik ki életképes, termékeny, nagy életfá-
vá.

Legyen Debreczen gépontja az anyagi és szellemi kulturának. Adja ison, hogy a magyar nemzetre olyan nyugodtabb, munkásabb kor következék, amikor a közjogi szelmalom-harcok helyét a produktív tevékenység foglalja el. Ez a tevékenység keresse fel Debreczen városát, munkálja föl ennek a városnak minden anyagi és szellemi érdekét. Építsünk, dolgozzunk, mint mindenütt, az ország központjában, az ország periferiáin, úgy itt is, a magyar nemzeti művelődésnek ezen az értékes pontján. De azután Debreczen város társadalma fizesse meg a magyar nemzetnek ezt a munkát, fizesse meg szíval, termékenyítőleg, nemzeti irányban fejlesztőleg hassa át azt az anyagi és szellemi kulturát. Nekünk, magyaroknak a nyugat minden életképes mozgalmi speciális jellemünkhöz való adaptálásunkkal át kell gyurnunk, a magunk képére át kell teremtenünk.

Azt kívánom, hogy Debreczen mutakozzék képesnek ezen magaslatos feladat megoldására s hogy majd ha egy utánunk jövő nemzedék eme korszak munkásságát áttekint, meglepődéssel mondhasa, hogy az a kor-zak, amely most visszavezette a nemzetet a szelmalom-harcok, az illúziók teréről a produktív munka terére, az a kor szak hagyott itt Debreczenben is maradandó alkotásokat, melyek az emberi természet nemesedésének, az emberi elme gazdagodásának, de egyáltalán a magyar nemzet életképes, őseredetű nemzeti fejlődésének is sarkkövei. Isten éltesse Debreczen városát.

Tomboló tetszészvihar követte a gyönyörű tószót, amely után mindenki sietett Tiszához, hogy koccinthatson vele.

A főispán tószója a miniszterelnökre.

Rásó Gyula kir. tanácsos Domahidy Elemér főispánt köszöntötte föl.

Domahidy Elemér főispán: A mi fiatal pártunk ma örömmünnepet ül. A mi pártunk életében a mai nap fordulópontot képez, mert ha eddig tévovázott valaki Debreczenben, hogy a mai komplikált pártviszonyok között, mely politikai pártállást vallja magának, melyik az az irány, amely ennek a mi sokat sanyargatott országunknak boldogulására vezethet, ez a tévovázó polgártársunk a mai nap eseményei, a ma elhangzott nagyszabású kijelentések után tisztában lesz elhatározásával. Nagy meghatottsággal és gyönyörűséggel nézek szót az önk sorain, mert mindnyájuk arcán rajta ül a lelkesedés, a hazafias tűz és ama meggyőződés kifejezése, hogy igaz ügyért, becsületos, őszinte, magyar szeretettel és gondokkal viszünk egy tiszta zászlót a küzdelembe, amely zászló, ha megtépik is, de szűztisztán kerül ki az útközéből.

A mi pártunkat sikerült akként szervezni, hogy e párt élére Debreczen város közönségének három oly illusztris tagját sikerült megnyernünk, akikre büszkék lehetünk, különösen a mai nap lezajlása után, amelyen mindnyájunk örömeire megállították helyüket. A munkapártnak egyik támogatója az én csekélységem (lelkes éljenzés és taps), aki az első csatában kívánok harcolni, nem azért, mintha erre hivatalos kötelességem készítené, hanem azért, mert belső, szilárd elhatározásom az, amely engem ezen az uton vezet, mert lelkiismeretem mondja, hogy

ezen az uton érhetjük el az ország boldogulását és — megmentését. (Zajos éljenzés.)

A mi küzdelemünkben egy férfi a mi vezérünk, akinek őszinte hazafias érzelmei teljesen áthatnak bennünket, mivel tudjuk és láttuk, hogy ez a vezér ha kell, életének feláldozásával is helyiáll ott, ahol nagy események játszódnak le. Ennek a vezérnek és az őt támogató szűkebb körnek az egész szűkebbre üritem poharamat. Olyan ember áll az élünkön, olyan ember vezetése mellett vir-
juk meg a csatát, aki méltó arra, hogy az egyik legnagyobb magyar hazafi építelő-
ral illessük. Ő, aki nem hiúságból, nem ön-
érdekből, hanem tiszta, hazafiúi érzelemből hozta meg azt az áldozatot, hogy mikor az ország szekere megfeneklet a sárban, vállalkozott ennek a szekérnek a kihuzására és látjuk, hogy nagy gondok és felelősség köze-
pette és nagy elszántsággal huzta ezt a szekeret. Azt hiszem, mindnyájan viszhan-
got adnak ama hő óhajtasomnak: Khuen-
Héderváry gróf miniszterelnököt miniszter-
társaival együtt a mindenható Isten sokáig éltesse!

A zajos éljenzéssel és tapsal fogadott köszöntő után még többen mondtak tószót. Kólcsey Sándor dr. Láng Lajost, a III. kerület képviselőjelöltjét élte, magvas tószóban fejtegetve, hogy a jövőiség kérdé-
sének ilyen megoldása milyen nyeresége a kerületnek. Hegedűs Kálmán, Martonfy Márton, Csiky Lajos, Tiszát köszöntötték fel, Komlóssy Dezső az utcaelölkökért, az alelnökért, a párt munkás tagjaiért üritette poharát, Tetéleni Ármin és Rekk Géza a debrecenieket köszöntötte föl.

Tisza bucsu-tószója.

Az utolsó tószót Tisza István gróf mondta. Bucsuzól egy kedélyes debreceni történeti elevevitett fel. Debreczen piacán egy képviselőjelölt hosszú közjogi fejtegetést tartott és nagyokat anzágot. Egy uriember meglátja, hogy a szomszédja, egy derék, becsületos polgár, nagy áhitattal halgatja a szónokot.

— Ejnye, János gazda, fordul az uri ember a szomszédjához, hát hiszi maga mindezeket?

— Hiszek én mindent, u'am, válaszolt a polgáriárs, kit valónak, kit nem valónak. (Zajos derűtség.)

Tisztelt uraim! Az én jókívánságom az, hogy Debreczen polgársága válasza meg helyesen, mit hisz valónak és nem valónak. És amikor ahhoz kell járulnunk, hogy a nemzet döntson a sorsa felett, gondolkozunk az eszünkkel, érezzünk a szívünkkel és határozzunk egész lelkünkkel, akkor Isten áldása lesz munkánkon!

Az elutazás,

Tapsok, éljenzések közben vonult ki Tisza a teremből és követve a banket-társaság tagjaitól haladt ki a pályaudvarra, ahol kedves meglepetésben volt része: fia, ifj. Tisza István gróf, aki Nagyváradon huszár-
önkéntes, az esti vonattal Debreczenbe érkezett és a pályaudvaron várta meg edes-
atyját. Tisza egy ideig még szívélyesen el-
beszélgetett a társasággal, majd beszállt első osztályú kocsiába és az éjszakai személynovattal Budapestre utazott.

Az ünneprontok.

A bevonulásnál a rendőrségnek nem volt dolga, de miután Tisza szállására ért, déli egy óra tájban nagy tömeg verődött össze a Bika előtt s ott kövekkel dobálózni kezdett. Szabó József rendőrt egy kő a fején találta és súlyosan megsebezte. A rend-
őrség a nap folyamán 21 embert előállított a bűnügyi osztályon, ahol igazolásuk után valamennyiüket szabadon bocsájtották, de folytatták ellenük a kihágási eljárást.

TANÜGY.

— Iskola-látogató a Dóczy-intézetben. A Dóczy leányiskolák vezető intézetét, a ref. felsőbb leányiskolát mártól kezdve látogatja Maruzsák Pál állami felsőbb leányiskolai felügyelő, miniszteri biztos. A látogatás három napig fog tartani.

A debreceni sajtó-botrány.

A „Debreczeni Reggel Újság“ ügye.

A debreceni társadalom felháborodot-
tan folytatja jogos elégtételvételét ama lap ellen, melyről a köztudat lesújtó ítélete szinte példátlan egyöntetűséggel megállapította, hogy becsületes emberek ellen támasz-
tott hajszákkal akarja keresni kenyerét s e keresetmóddal visszatetszést kelt minden-
kiben.

A debreceni társadalomra alig ismerünk rá s ezt a legnagyobb örömmel mondjuk. Itt eddig azt láttuk, hogy ha valakibe az eféle „sajtó“ beleütötte bícskáját, a közön-
ség többi részére ezt egyszerű érdekesség-
nek, napi szenzációnak tekintette, sietett megszerezni és elvinni családjának is az „érdekes“ lapot. Sőt a kárörömmek is szerep-
juott. Szomorú dolog volt ez s nem illett egy ilyen nagy és művelt magyar városhoz.

Most pedig mindazok a helyek, melyek-
ben a művelt társaság találkozik, összejön, az előkelő Klubok, a Casino, a Jogász- és Tisztviselő-kör, a Kereskedelmi Csarnok és az orra a többi, haraggal és magvattással dobja ki falai közül a lapot, melylyel nem akarja, hogy termében tagjai érintkezzenek s melynek közléseire többé nem kíváncsi.

Es a kaszinókat, köröket követik a kávéházak és egyéb demokratikus, nyilvános helyek, ezek sem türik, hogy segédkezet nyújtsanak a keresetserű becsülettíprásnak s meg akarják különböztetni magukat azon helyektől, amelyeknek mindegy, hogy mily eszközökkel dolgoznak.

Egyszerre ösztönszerűen fellépnek az iparosok, kereskedők, kik nyílt bolttal rendelkeznek és közönségük szórakoztatására lapokat tartanak s anélkül, hogy tanácskoznának, egy és ugyanazon gondolattal hozzák meg nem áldozatukat, de tiszteletüket a tisztességnek s azzal fenytik meg a botrány-hajhász lapot, hogy bezárják előtte ajtóikat s megszakítják vele üzleti összeköttetéseiket. Nem hirdetnek benne.

A magánelőfizetők pedig szígyenlik, hogy akármilyen okból eddig is kíváncsiak voltak rá s beeresztették családi asztalukhoz. Sietve mentesítik magukat tőle. Csak, akik ludasok valamiben, türik járását.

A lapelárusító boltok — pedig ezeknek ez a kenyerok — sorra tagadják meg áru-
sítását, azt mondják: csuf üzérkedés. Ott áll a beküldött lapcsomó a boltasztalon még, de már megtagadják a kiszolgáltatását, a szegény földhözragadt rikkancosok is csatlakozni akarnak a felsőbbek itéletéhez és eljárásához.

A nyilvános élet közterein pedig folyik tovább a szervezkedő ünneplés, bizalmi biztosítás és szeretetnyilvánítás, úgy hogy megható jelenetek fejlődnek ki.

Ime, a mult évben hetekig tárgyalt a legokosabb jogászok és hírlapíró-nagyságok gyűlése az igazságügyminiszter kértére arról, hogy miként lehetne az igazi sajtósza-
badság megsértése nélkül kiirtani a revolver- és szennylapokat. Százötven beszéd hangzott el, a módot nem találták meg.

Lám az élet egyszerre megtalálja: azt teszi, hogy elválasztja a sajtót a nem sajtótól s ezt az utóbbit, az álsajtót megsemmisíti.

Érdekes, hogy majdnem teljesen azonos társadalmi fel fogás fojtogat egy kapos-

vári lapot. A kaposvári társadalom a Somogyvármegye és élelap-melléklete ellen megsemmisítő határozatot hozott, kimondván egy népgyűlésen a két lap teljes bojkotját, melyben a hirdető kereskedő cégek is részt vesznek. Ezt a határozatot a fővárosi lapok tegnapi száma a debreceni esettel párhuzamosan közlik.

A debreceni Jogász- és Tisztviselő-Kör ma este 6 órakor Szilágyi Imre elnöklése alatt tartott ülésén K. Szalay Béla dr. indítványára elhatározta, hogy — bár sem Szent Királyi Tivadar, sem Szávay Gyula nem tagjai a körnek — a Debreceni Reggeli Újságot mégis kitiltja a körből, a lapnak a társadalom intelligenciája ellen intézett attempumai miatt.

Szávay Gyula és Szent Királyi Tivadar a kamara kerületéből özönével kapják az üdvözlő táviratokat, testületek és egyesek részéről: az egyes táviratokra még rátérünk. Kaposvárról a hírlapírók táviratban üdvözlötték szavait, mint a vidéki hírlapírók Országos Egyesületének elnökét.

A zenekedvelők köre az ököritői katasztrófa sújtottjainak.

A debreceni zenedejótékony célú hangversenye

A Debreceni Zenede és a Debreceni Zenekedvelők Köre április hó 15-én pénteken este 8 órakor az „Arany-Bika” szálló dísztermében az ököritői csapás által sújtottak javára hangversenyt rendez, a következő műsorról:

1. Haydn J. IV. Symphonia. D. dur. Adagio-Presto. Andante. Menuetto. Finale. Előadja: a debreceni zenekedvelők körének zenekara.

2. Rubinstein A. Melodie. Noelek A. A la guitare. Popper D. Mazurka. C. dur. Gordonkán előadja: Hajdu István, zongorán kíséri: Ujfalussy Géza dr.

3. Finn dalok. Kalevala. Finn zene. Ott van a kedvesem. Oh én anyám. Szóllal a a kincsem. Finn nemzeti dal. Előadja: a debreceni zenekedvelők körének vegyeskara.

4. Weber C. M. A bűvös vadász dalmű utolsó felvonásának zárójelenete. Előadja: a debreceni zenekedvelők körének vegyesének- és zenekara.

5. Popper D. Orosz ábránd. Gordonkán előadja: Hajdu István, zongorán kíséri: Ujfalussy Géza dr.

6. Auber D. A portici néma dalmű nyitánya. Előadja: a zenekar.

A zenekari számokat Schiller János karmester, az ének számokat pedig Husz Lajos karnagy vezényli.

A jótékony célra felülfizetéseket köszönettel veszi s hírlapilag nyugtazza a zenede és a kör. Helyárak: Páholy 8 korona. Számozott ülőhely 2 korona. Számozatlan ülőhely 1 kor. 50 fillér. Allóhely 1 korona. Jegyeket előre válthatni Hegedűs és Sándor urak könyvkereskedésében. Pénztárnyitás 7 órakor. Kezdet este pontban 8 órakor.

Ezen hangversenyt a Zenekedvelők Köre eredetileg a hó 14-ikére, csütörtökre tervezte, s a szétküldött meghívók is eredetileg ezen napra szólnak. Minthogy azonban ezen a napon a színházban operaelőadás lesz, a Zenekedvelők Köre a hangversenyt egy nappal később, vagyis 15-én, pénteken este tartja meg. Tekintettel arra, hogy a hangversenyt jótékony célra, az ököritői csapás által sújtottak javára tartják meg, remélhető, hogy a közönség méltányolni fogja a Kör áldozatkészségét és a Bika természetességéig meg fogja tölni.

A Zenekedvelők Köre ezúton is köszönetét fejezi ki Szilágyi szinigazgató urnak, ki a nemes célra való tekintettel a Kör felkérése folytán készséggel egyezett be abba, hogy a péntekre kitűzött Táncos huszárok

operett helyett a s ombatra kitűzött Édes teher c. vigjáték adassék elő, miáltal lehetővé válik, hogy a Zenekedvelők Körének zenekara a szinfonikus művek előadásához szükséges néhány fuvós hangszerrel még ki egészíthessék. Ehhez képest a Táncos huszárok c. operett szombaton kerül színre.

Színház és Művészet

A színház műsora.

KEDD: I. Szabad előadás: I. Ohantecleres clasikusokról. Ivánffy Jenő fellépte. II. Édes grisetek. operett. B) bérlet.

SZERDA: Kaméliás hölgy. színmű Somló Emma fellépte, C) bérlet.

Az édes teher.

(Heltai énekes vigjátékának bemutatója.)

Heltainak vasárnap bemutatott bohóságát alkalmasint maga Heltai is rég elfeledte már. A vizsínház egyik régebbi szonozáró darabja ez az „édes teher” s mint ilyen, nem nagy igényű alkotás, arravaló, hogy néhány estén megkacagtassa a főváros publikumát, aztán lomtárba kerüljön. Zilahy azonban nem kimélt se időt, se fáradságot, előkeres e a lomtárból az „ujdonság”-ot s előadatta.

A darab kétségelenül magán viseli Heltai zsenialitásának a bélyegét, finom fordulatai, pompás figurái, ötletes parbeszéd-i mindvégig elsőrangú élvezetet nyújtanak. Igaz, hogy tulsok a darabban a szöveg, a sikamlós kiszólás, nagyon is érzik a darabban egész beállításán, alakjain, sőt nyelvén is a fővárosi íz, de az is igaz, hogy Heltai nem igen számított rá, hogy tisztességes időnek mulán még debreceni premier is lehet ebből a darabból.

Az előadás fődekkessége Somló Emma fellépte volt. Minden ízében elsőrangú alakítást produkált s a meglehetősen jelentéketlen és nem is nagyon hálás szerepbe annyi finomságot vitt be, hogy az általa megelevenített alak csodás plaszticitásúvá s domináló jelentőségűvé vált. Könnyed tarsalgási hanggal annyi finom árnyalatot kifejezésre juttatni, a leggyeszterebb mozdulatot annyi gráciát éreztetni, mint 6 csak a legkiválóbbak tudnak. Rajta kívül Kardos, Szilassi és Ligeti pompas bohém triója s Gerő, Mártonffy és Gyöngyi tetszetek nagyon. Szilassi Paraguay-betétjét sokszor megújrátták.

Zenedel hangverseny. A zenede első hangversenyt ma nagy közönség hallgatta végig s a magyar zeneszerzők műveiből összeállított műsor bravuros előadói mind sok sok tapsban részesültek.

HIREK

— **Láng Lajos a debreceni munkapárthoz.** Láng Lajos egyetemi tanár ma a következő táviratban következő táviratban köszönte meg a III. kerület képviselőjévé való jelölését:

Nagyságos

Komlóssy Dessó urnak

Debreczen.

A megtisztelő bizalomért fogadja nagyságod és a debreceni nemzeti munkapárt melegen érzett hálás köszönetemet.

Láng Lajos.

— **Hajdumegye a múlt hóban.** Hajdumegye közigazgatási bizottsága ma delélt tartotta Domahidy Elemér főispán elnöklése alatt áprilisi ülését, melyen a szak elődők tették meg jelentéseiket a vármegye közigazgatásának múlt havi állapotáról.

— **Új miniszterek Budapesti tudósítónk táviratozza:** Legközelebb két új miniszter kinevezése fog megjelenni a hivatalos lapban Jósika Samu báró a király

személye körüli miniszterre fog kinevezettni, míg horvát minisztercárát Rakocnay Sándor dr. volt bán, a zágrábi kétszemélyes tábla elnöke fogja kapni. Jósika Samu báró már egyizben tagja volt a kabinetnek, Bánffy miniszterelnöksége alatt, mikor ugyancsak a felség személye körüli miniszterséget viselte. Jósika báró a király régi, kedvelt embere.

— **A debreceni egyházmegye közgyűlése.** A debreceni reformatus egyházmegye holnap tartja meg évi rendes közgyűlését. Ennek előkészítése ügyében ma értekezletet tartottak a ref. egyház tanácstermében.

— **A nemzeti munkapárt a nagylétal kerületehez.** Vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta Beöthy László dr. nyug. bihari főispán, a nagylétai nemzeti munkapárt hivatalos jelöltje programbeszédét, Konyári-sóstón több mint ezer főnyi közönség előtt; körülbelül 340 szekéren érkeztek a gyűlésre az egyes községek választói. Bernáth István földbirtokos, pártelnök lelkes megnyitója után Beöthy László fejtette ki a nemzeti munkapárt programját óriási lelkesedés közben. A programbeszédet bauket követte, melyen 700-an vettek részt. — Fe. köszöntöket mondtak: Bernáth István pártelnök, Möriz Ernő dr., vármegyei főorvos, Ledig Dezső földbirtokos, Buday dr., derecskei ügyvéd, a bárándi kerület képviselője öltje és még többen. Szunyogh Szabolcs, a választók nagy tetszése közben olvasta fel Héderváry gróf miniszterelnök és Tisza István gróf üdvözlő leveleit. Beöthy kilátásai a győzelemre annál nagyobbak, mert ő a kerület szülőltje. Pénteken Hosszupályiban tart szervező gyűlést a munkapárt.

— **A legszebb alkalmi ajándék** Némethy „platinotypia” arcképei.

— **Halalozás.** Vettük a következő gyászjelentést: Csöglei Toth Ilona férjével osikszentimrei és catoszegi Györfly Aladarral, csöglei Tóth Irén férjével ippi és érkeserűi dr. Fráter Imrével, mint unokák, özv. Kovács B. Gyuláné mint menyé, Györfly Iluska vőlegényével vecseházi Leitner Gyulával, Aladar, Gyuska, Fráter Iván, Baudi, Jenőke mint szépunokák fájdalommal elteit szívvvel jelentik furrón szeretett áldott jó nagyanyjok, illetve napa, szépanyjok özv. Kovács Lajosné szül. Kis Orban Eszter Debreczen szab. kir. város volt polgármestere özvegyének folyó év április hó 10-én, este fél tíz órakor, életének 81-ik, özvegyiségének 29-ik évében történt csendes elhunytat. Drága halottunk földi maradványa folyó hó 12-ikén dé. után 8 órakor a ref. egyház szer-tartása szerint a Kossuth-utca 20 ik számú gyászháznál tartandó rövid ima után a Kossuth utcai családi sírboltba fognak örök nyugalomra tetetni. Debreczen, 1910. évi április hó 11-én. Béke hamvaira. A temetést Gebauer Károly temetkezési intézete rendezi.

— **A Néptakarékpénztár** mint szövetkezet Piac-utca 75. sz. a. életbiztosítással kapcsolatos hosszú lejáratu könnyen visszafizethető kölcsönöket nyújt.

— **Legjobb villamos berendezéseket** készít Földvári, Piac-utcai barak. Telefon 168. sz.

— **A Jelzálog és Hitelbank** mint szövetkezet Piac-u. 30. sz. (Ungváry ház) kölcsönöket a legelőnyösebb feltételek mellett folyósit kezességre vagy betáblázás mellett

— **Repülőgép faliképek** nagyválasztékban Thaisz Arthur papírműmáruházában.

— **Pénz, pénz, pénz** nélkül csekély havi részletre kaphatók látesővek, ezüst fogantyus botok, gilet önbortváltkozó gépek Schwartanál a vársházával szemben.

Viegershoból

nevez-
akocnay
kétse-
Jósika
volt a
öksége
emélye
a báró

köz-
egyház-
köz-
en ma
tanács-

nagy-
elött 11
nyug.
ti mun-
eszedét,
nyi kö-
zekéren
öszegek
irtokos,
eöthy
nkapárt
zben. A
melyen
zöntöket
ök, Mó-
, Ledig
erecskei
pviselő-
gh Sza-
közben
terelnök
leveleit.
nnál na-
szüöttje.
szervez-

ndék Né-

következő
férjével
y Aladar
és érke-
kák, özv.
Gyóffy
tner Gyu-
án, Baudi,
at l elteit
áldott jó
yok özv.
sz. er Deb-
zármentere
J-én, este
gységének
elhunyta.
a folyó hó
yház szer-
ik számu
a után a
ognak örök
1910. évi
A temetést
ete rendezi.

mint szö-
életbiztosi-
u könnyen

dezéseket
k. Telefon

k mint szö-
y ház) köl-
letek mellett
zás mellett
nagyválasz-
áruházában.
sekély havi
üst foggan-
ozó gépek
ben.

Husvétí

כשר של פתח

fűszer és csemege cikkek

Kávé, mandula, dió,
és mogyoróbél. Bors,
Gyömbér és Fahéj

kivánatra a t. vevő jelen-
létében lesz megdarálva,

Fried és Löwenheim

fűszer és csemege-áruházában
DEBRECZEN, Piacz-utca 72. sz.
(Royal nagyszálló térszomszédságában.)

Helyi és v'déki telefon 740.

Közgazdaság.

Terménytőzsde.

Schwarz E. debreczeni bismányos távirati jelentése
Budapest, 1910. ápr. 11.

Ma ünnep miatt a tőzsde zárva volt.

1910. októberi buza	10.—	11.01
májusi buza	18.24	18.25
1910. áprilisi buza	18.44	18.45
májusi rozs	—	—
1909. októberi rozs	—	—
1910. áprilisi rozs	8.60	8.61
1910. októberi zab	—	—
májusi zab	—	—
1910. áprilisi zab	7.26	7.27
1909. szeptemberi zab	—	—
augusztusi tengeri	—	—
1910. júliusi tengeri	6.01	6.02
májusi tengeri	—	—

Kütsővek, vízvezetési csövek

horgonyozva és feketén,
osatorna-rostélyok, KUT-
KAGYLÓK, zabló-csészék.

Vasgerendák, tető-lemezek

horgonyozott és fekete
vaslemezből, aszfalt, kát-
" rányos lemezből "

Sesztina Lajos

cégnél, Piacz-utca 23.

Központi Cipő- és Kalap-áruházban

DEBRECZEN, Dréher mellett

költözködés miatt

a raktáron levő összes

czipők, kalapok és fehérneműek

gyári árban adatnak el.

Telefon :
435
s z á m.

LÁSZLÓ ZSIGMOND ÁLLATORVOSI

RENDELŐ-IRODÁJA

nagy és kis állatok részére Csapó-u. 30.
Telefon 558. sz.

„Gyöngyvirág Crème“

az arokrémek gyöngye!

Szeplő, májfoltok, pattanások s
bőrbajok ellen kiváló jó szer. Si-
mává, lehérré és üdévé teszi az
arcbőrt! Sem higanyt, sem ólmot
nem tartalmaz. A nappalra való
kréme nem zsiroz, míg az éjjelre
való zsiroz. Egy tégely ára 1 korona.

Kapható :

Mihalovits Jenő

„Kigyó“ című gyógyszer-tárában,
DEBRECZEN.

5.95—1910 P. sz.

Hirdetmény.

A debreczeni kir. törvényszék, mint
kirtokbíró-ság közhírré teszi, hogy Deb-
reczen sz. kir. városának Kató István és
neje Gál Julianna debreczeni lakosok
ellen, a halápi iskolához vezető törvény-
hatósági közut megnyitáshoz szükséges
és a debreczeni 228. sz. tjkvben 276/b
és 278/b. hrsz. alatt foglalt ingatlan terü-
rület kisajátítása iránt folyamatba tett
ügyben az 1881. XLI. tcz. 46 §-a által
előirt tárgyalásra határnapul 1910. évi
május hó 6. napjának d. e. 10 óráját
tüzte a helyszínére (halápi iskola) a mely
tárgyalásra az érdekeltek azzal idéztet-
nek meg, hogy elmaradásuk a kartala-
nitás mérve felett való határozathozatát
nem gátolja.

Kelt Debreczenben a törvényszéknél,
1910. márczius 30-án.

Álmos Zoltán, kir. t. bíró.

Ujdonságok

Női kosztüm szövetekben,
Francia Delainekben,
Ruhavásznak és Zefirekben
nagy választékban kaphatók

Szabó Lajos Fiai

cégnél,
DEBRECZEN, Rózsatér.

Árverési hirdetmény.

Az 1881. évi XIV. t. cz. XV. §-a
értelmében mindazon zálogtárgyak, me-
lyek 1909. év október hó végéig be-
tétettek, u. m. ruhaneműek 3429 számtól
6640 számig, aranyeműek 29982 szám-
tól 33757 számig, melyek ha sem ki-
váltva, sem meghosszabbítva nem lesz-
nek, azok 1910. évi április hó 27-én
délután 2 órakor a zálogintézet helyisé-
gében az Iparhatóság közbenjöttével el-
árvereztetnek.

Debrecen, 1910. április 10-én.

KOHN HENRIK

Központi Zálogintézete

Kossuth-utca 15.

Még a

Halley üstökös

— fénye sem közelítheti meg a —

Bocskay czipő-krém

ragyogó fényességét.

Kérje mindenütt!

Apró hirdetések.

Levelezés.

Nőül venném azon hölgyet, ki butor-berendezését a Fehér J. új butornagyáruházában szerzi be. Hunyadi utca 17. a vasúti állomás közelében. Dus választék, olcsó árak.

Betöltendő.

Ügyvédi irodába gyakorlott gépiróné felvétetik. Czim a kiadóhivatalban.

Keresetlik jó nevelésű kereskedelmi akadémiát végzett gyakornok, kérvények, születési és iskolai bizonyítvánnyal felszerelve személyesen nyújtandók be az „Adriai Biztosító Társulat” vezérigénységénél Debreczenben.

Adás-vétel.

Ha rosszul lát forduljon bizalommal Löbl Gyula és Tsa. látászerészhez Debreczen, Piacz-utca 68. ahol pontos szemvizsgálat után megfelelő számú szemüveget, orrosip-tetűt, lorgnetet kaphat.

28 krajczárért tejel férfi vagy női harisnyát **Beayás Emil** villanyerőre berendezett harisnyagyára. Debreczen, Tiszapalota

Frissen szedett, válogatott sima szőlővessző eladó, ezre 6 korona. Poroszlay László szőlőtelepéről, Hunyadi-utca 8. szám.

Kitűnő órák, legújabb divatu ékszerek legjutányosabb árban, valamint javítások legjobb szakértelemmel eszközölte nek az elsőrendű órák műhelyben **Bauer Karolynál** Piacz-u. 75. Iparbank szemben.

Eladó a város belső területében fekvő Széchenyi utca végén egy hold 260 □ olyan télen is lakható nyaraló, mely áll teljesen gondozott parkból, 4 szoba (szilárd épület) és az összes modern mellékhelyiségekből levő uri lakásból, teniszpálya, villaegyüttállítás, továbbá nagy gyümölcsös és kerti veteményeknek megfelelő földből. A legjutányosabb fizetési feltételek. Értekezhetni: **Turai Farkas** tudakozódó irodájában.

Új rendszerű női férfi divatárak és butor-eladás, A mai naptól kezdve minden hiteles egyén kényelmes heti vagy havi részletfizetés mellett szerezheti be nálam szükségletét női divat cikkekben, női kabátok, férfi öltönyök, felöltők, mindennemű vásznak és kanavásznakban, saját készítésű cloth és Cashmir paplanokban, valamint egyszerű és modern butorokban. A készpénz mellett arakul mindössze 5% arkülönbség. **Kaiser Salamon**, Piacz-u. 2.

Butorok legolcsóbban kaphatók, havi részletfizetésre is. **Weisz Gyula** asztalos és karpitosnál, Széchenyi-u. 19. Minden karpitos munkát felvállal.

Permetez, gépek javítását idejekorán eszköztesse **Varga János** rézművesnél, Piacz utca 52. mert most olcsóbbak mint a szezonban.

Őnt is érdekli! hogy vászon, kanavász, legfinomabb fehér és színes damaszt-ét-készletek, férfi és női szövetek, ugyszintén felöltők, szőnyegek, csipkék és szövet függönyök, ágyszerítők legolcsóbb árak mellett beszerezhetők heti vagy havi részletfizetésre az újonnan berendezett és dusan felszerelt **Kohn Hermann** utóda **Zempliner Arthur** Hatvan-u. 17. sz. alatti áruházában.

Házfeladás vagy bérbeadás. A péterfiati részen, **Egymalom-utca** 7. sz. alatt egy jól berendezett öt szobából álló lakás és udvar eladó vagy bérbe kiadó. Bővebb értesítés **Bundi-utca** 3. sz. alatt nyerhető.

Új harisnya kötések és fejelések. A legfinomabb **D. M. C.** pamutból, a legolcsóbb árban kaphatók, az Egyesült Zsinór és **Paszorány Gyárban** Debreczen, Piacz-utca 32

Jó állapotban levő modern fűszerüzlet berendezés eladó. Értekezhetni **Mayer Jenő** és **Béla** cégnél, Piacz-u. 33.

100 hektoliter 6-bor 1908. évi homoki termés eladó. Czim: **Holló István** Nagyléta.

Weisz Ferenc épület és mű-butor asztalos Hatvan-utca 9. Készít minden az asztalos szakmába vágó munkákat elsőrendű kivitelben, mérsékelt árban.

Jókarban levő, használt butorok és függőlámpák eladók. **Lorántfy** utca 46.

Alig használt férfi divat és csipő üzlet berendezés felárban eladó, **Piacz** utca 47.

Egy házmester felvetetük, ugyanott egy cinos butorozott szoba kiadó és egy sz függő lámpa eladó. **Iskola** u. 8. sz. a.

Lakás

Kiadó lakás. Kényelmes. tágas két utcai, egy udvari szobából, egy tágas, ebédlőnek alkalmas előszobából s hozzá tartozó helyiségekből álló, központi fűtéssel felszerelt lakás kiadó. Felvilágosítással a ref. kollegiumi pénztárban szolgálnak.

Különféle.

Női fodrász terem, ondulálás, champoing hajmosás, villanyos szárítás, hajfestés, hajmunka különlegességek csakis **Weisz Edéné** termeiben **Piacz** 38. Kifésült haját legmagasabb árban veszek. Telefon 759.

Szép csak az lehet, ki

Mauthner

használja. — Vételnél **Mauthner** névre ügyeljünk. Kapható **Arany-Angyal** gyógyszerár Debreczen, Piacz- és Szent-Anna-utca sarok.

Kitűnő Bor

hordószámra olcsón kapható gróf **Degenfeld József** ur szőlőszetéből.

Elárusító hely:

Debreczenben, **Kossuth** utca 32.

Saját műhelyben készült

Legújabb, legjobb

Férfi és gyermek ruhák

feltűnő olcsó szabott árban árusíttatnak

Frank Rezső

Debreczen legnagyobb ruhaáruházában

a **Bika-szálloda** mellett

Napernyők,
divatkolmók — szelymek —
csipkék — díszítések
gyönyörű választékban
Donogán és Somossy
cégnél
DEBRECZEN, Kistemplombazár.

Javított szerkezetű, szalmadazásra bejelentett lánckut-szivattyúimnak

előnyei a következők: Olcsó, fagymentes, tartós, sok vizet szolgáltat és emelést rendkívül könnyű hajtásu, minden ázott kutra alkalmazható, teljesen zárt és kis helyet igényel. Alkalmas gazdasági itató kutaknak és amellet oly csinos, hogy bármely udvarnak vagy kertnek is díszére válik. — Ismertető árjegyzék díjmentesen

RUCSES KAROLY gépműhelye **MAKÓ.**

Nemes faju gyümölcsfák

mint: alma, körte, őszibarack, szilva, kajszinbarack, ringlöh, meggy és cseresznyefák

Különösen erős minőségben

1 drb. 1.20 Kor. 25 drb-on felül 1.10 Kor. 50 drb-on felül 1.— Kor. **Azonkívül:** magastörzsű birsalma, diófák, díszeserjék, fenyőfák, futó cserjék, rózsafák, cserép és futórózsák, óriási mennyiségben a legolcsóbb árakon.

Tessék növény és mag árlapomat kérni

Kontsek Géza

Debreczen, **Kossuth-utca.**